

ALBINA PINDULUI

LITERE, ȘTIINTE ȘI ARTE

REDACTOR RESPUNDETOR : GRIGORIE HARALAMB GRANDEA

S U M A R

Traianida (Dotna I, II, III și IV), poemă epică de D. Bolintineanu.

Cronică : poeziile lui V. Dimitrescu, C. Cârlova și Iosif Vulcan; — *Datorințele noastre*, de Doctorul At. M. Marienescu (din Lugoj); — *Operile alese ale lui Francilin și Datoriile copiilor către părinții lor*, de I. M. Riureanu; — etc.

Basmele indiane, studiu literar.

Morala literaturii contemporane : destinata uitării și sinuciderea, studiu filosofic de Eug. Poitou.

Umbra lui Mihail pe ruinele lui Sever, poemă în trei cânturi de Vasil Dimitrescu.

Viața lui Grant, presidentul Statelor Unite.

O icoană prețioasă, observație arhiologică de V. A. Urechie.

Papa Piu IX și Conciliul ecumenic.

Conrad, poemă de D. Bolintineanu.

Iopa Stoica, — *Domna lui Eremia Morilă*, — balade istorice de D. Bolintineanu.

Abreviațiile romane de Alesandru Zanne.

Omeni ciudați, epigramă de Gr. H. Granda.

Ariciului și sobolul, fabulă de Gr. H. Granda.

Pomana țiganului, fabulă de Gr. H. Granda.

Gravură : O icoană prețioasă copiată în Polonia de pictorul B. Nastasenu.

ALBINA PINDULUI

LITERE, ȘTIINȚE ȘI ARTE.

REDACTOR: GREGORIE HARALAMB GRANDEA.

Ese la 1 și 15 în fie-care lună. — Abonamentul pe un an 20 lei noi pentru capitală, 22 lei noi pentru județe, 10 florini pentru România lăunțuită. — Pentru administrație și redacție să se adrese în București, strada Pompierilor, No. 5. — Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Articuli cari nu sunt ai redactorului, se vor publica când vor fi aprobați de comitetul acestei gazete.

TRAIANIDA

Pentru că teatrul resbelelor Romanilor contra Dacilor a fost Transilvania;

Pentru că Români Transilvani au simțimentul originii lor, limbei lor, literaturii lor, datinelor lor;

Pentru că sunt viteji și lupt cu putere și convingere pentru naționalitatea lor;

Li se dedică această epopee.

Români, când voi afla-veți de unde ați plecat,
Veți merge 'n calea vitei cu capul ridicat.
Primiți, Români, această poemă ce ve spune
Că din eroi se trage a voastră națiune:
Din două ginte-antice, din două ginte mari,
De o potrivă brave, de o potrivă tari.
Un popul care nasce din alți doi populi bravi.
Nu pôte ca să fie un popul slab de sclavi.
Români dovediră mărita origină.
Treți secolii de invingeri, pe Dunăre-au luptat!
Dar ei plecară fruntea când mâna cea streină
Pe tronul României domni robii le-a aruncat.
In dată fu privită ca crimă vitejia,
O crimă chiar unirea, o crimă România.
Și domni fără viață, născuți să se 'njosescă,
N'aveau de cât o țintă: Români să smerescă.
Nici unul dintre dênși n'a cutejlat, se spune,
Acele trei corône ce un Mihaiu uni,
Cu sabia Română pe frunte ale pune.
Robii, a lor misiune a fost de a robi!
Acum se schimbă sôrta. Această națiune,
Ajl liberă de sclavi ce sclavă o voiaș,
Să își aducă-aminte de vorbele strebune
Ce către noi prin vécuri din când în când treceau:
Mai bine astă țera să fie un mormânt,
De cât să nu mai fie un loc puteric, sânt!

Dimitrie Bolintineu.

TRAIANIDA

POEMĂ EPICĂ

DOINA I.

Musă, inspiră-me, lira'mi să murmure
Numele-eroilor cu fapte rari;
Nobilă cântecul, fă'l demn de luptele
Și strelucirile timpilor mari.
Spune cum Dacia cade sub armele
Romei, a globului mândră stăpână;
Cum din unirle Romei cu Dacia,
Nasce în Dacia ginta Română.

Domna popórelor, Roma, da Daciei
Un tribut. Marele Cesar Traian
Vine cu armele, luptă și liberă
Roma și umilă statul Dacian.
Dacia murmură, apoi ia armele.
Cércă să 'ntimide crudul destin.
Nu rabdă-o nație jugul, supunerea,
Când ea nu merită jugul strein.
Marele Cesare vine în Dacia,
Vine cu armele, a doa óră:
Nația Daciei simte durerile'i,
Vrea a fi liberă sau vrea să móră!
Ei ridie armele contra Cesarului
Ca să se 'nmormente cu țera lor,
Daca ursitele nefavorabile
Vor fi în luptele astui popor.
Regale Decebal chiamă popórele
Rinului cu-armele, ca să'l ajute;
Însă Germania, sclavă Romanilor,
Plânge-ale patriei drepturi perdute.

Regele Decebal vine, sacrifică
Deei-Eudociiei, în templul ei.
Preoți templului junghie taurul,
Modulă innele sacre la deii.
Colo e statua deei Eudociiei

Nudă ; cu brațele junghie un taur
 Care genuchile plăcă, — umilindu-se.
 Ea îl înjunghie c'un pumnal d'aur.
 Pe muri capistei, peste o marmură
 Semnele deilor omu-a sculptat.
 Unul din idoli cari o 'nconjură,
 Șede la dreapta sa, facla înclină ;
 Cel de la stînga sa facla cu fiacăra
 'Naltă 'n sus, aerul de înlumină.
 Ele sunt semnele serilor, dielilor.
 Un deū pe taurul negru călare,
 Apucă cornele'î ; altul cu mânele
 Ține pe taurul în nemișcare.
 Un deū ce'î sôrele, viața născîndu-se,
 Intră în taurul ce-a 'naintat.
 Peste-a lui mantie ce 'n aer flutură,
 Corbul și acvila îl fac un cer ;
 Acvila, șerpele 'l ține în gîfarele'î ;
 Un leū cu capul seū intră 'n crater.
 Caru îl conduce doi deī în aere,
 Sboră spre idolul ce se 'nspăimîntă,
 Șerpele încolăce capul idolului.
 Turnă vederile și se avîntă.
 Pare mai din-colo sub chip de vergură :
 Luna în nascere. Iar lîngă ea,
 'N chipul flăcăului, scîntee Sôrele
 Ce prin nori côrnel caprei vedeă.
 Doi idoli tremură. Unul vederile
 Spre capră țintuie, altul întinde
 În craterul se vede taurul
 Ce privea sôrele cum se aprinde.
 Deea Eudocia stă pe picîorele'î,
 Ține cu mânele sceptru-aurat.
 Fruntea pe brațele'î înclinănd, idolul
 Lîngă o vergină șede culcat.
 Deea din mijlocu'î pînă la creștetu'î
 Nudă, și acoperă capul cu laur.
 Părul ei riură bucle pe umeri'î.
 Viață e taurul, pumnul de aur
 Este chiar sôrele ce intră 'n taurul
 La ecinosele de primăveri.
 Chipul ce facla lui plăcă cu fiacăra,
 Dănd reaminterea negrelor serī,
 Al ecinosului tîmnei sunt semnele ;
 Chipul ce torța lui în sus espune,
 Dănd amintirile dulci ale diorilor,
 D'al primăverilor ecinos spune.
 Leul e sôrele ce intră 'n semnele'î.
 Semnul isvôrelor este craterul.
 Corbul și acvila pe gee înconjură.
 Deea Eudocia dulce ca cêrul
 Șede alătura cu Fosforos ;
 Deū al resbelului, deū al amorului
 Esté lucêferul, e Făt-frumos.

Saltă în strigăte Sarmisegetusa.
 La pórta templului s'aū adunat
 Preoți, zarubii ce port căciulele

'Nalte și popoul neastemperat.
 După vechi datine, regele Daciei
 Mandă la Zamolsis un mesager.
 Iécă cum regele dișe trimisului.
 „ Morī și du deului mare din cer,
 „ Scire că Dacia pere sub armele
 „ Romei. Să riure trăsnete cerul ! ”
 Trei lănci înfipseră, trei înși cu mânele
 Lanță în arie pe mesagerul ;
 Spintecă aerul, cade pe sulițe,
 Câte trei lăncile sinul lui prinde.
 Lăncile sângeră, populu-aplaudă.
 Pe mesagerele mórtea 'l coprinde.
 Apoi spre Zamolsis suflul trimisului
 Sboră și scîntee pe orison ;
 Sboră la Zamolsis. Deea-Eudocia
 'I-a deschis porțile la Cocalon.
 Muntele deilor 'naltă în aburi
 D'aur și purpură, fruntea sa verde ;
 Cură la pôlele'î uundă spumatecă,
 Geme și 'n văle late se perde.
 Pe strêlucitele vîrturi vin suflute
 De ale morțiilor, plutind ușor ;
 Ast-fel în dișele reci ale fernelor
 Geruie aerul scînteeor.
 Dintr'ă Eudociei stană gigantecă,
 Cură cristalele murmurătoare.
 Este o lespede, bancă a deilor
 Și a deitelor, strêlucitoare.
 Séd toți pe lespede : deī și deele
 Scîntee n rașele de fericiri.
 Colo e Zamolsis, Sabu al Misilor,
 Colo Eudocia cu dulci đimbiri,
 Vine cu suflute d'omeni, cu Fosforos
 Ce îl dic Făt-frumos ; sed p'o estradă
 D'aur, de marmură, idoli și idole.
 Fete mult splendide las să se vadă.
 Zamolsis între deī șede ; balaurul
 Stă la picîorele'î inaripat,
 Coda lui tremură, ochiul lui scîntee,
 Geme și fluera, stă nemișcat.
 Deea Eudocia, în sinul cerului,
 Urcă pe suflute și le coboră ;
 Trece prin porțile lunii și sôrelui
 Și către Zamolsis în cărduri sboră.
 Marele Zamolsis stă și le judecă ;
 El, după faptele lor pe pămînt,
 După ce judecă el le dá formele
 Noi cari merită ; ele s'avînt.
 Din sus de mijlocu'î nudă, Eudocia
 Luce sub aurul lungelor plete,
 Sôre ce operă iarna dăpeșile.
 Plană pe umere doă planete :
 A diminețelor una, a serilor
 Alta ; dintr'ensele una'î Murgil,
 Blondă și rumenă ; alta mai sêrbădă
 Și melancolică, este Diorul.
 Cea d'ânteu facla sa 'naltă cu fiacăra,

Cea-l-altă facla sa în jos o ține.
 Are în mânele Ț sceptru ce scintăie.
 Corbul și acvila sed lângă sine.
 Deea e Sorele. Viața, mișcările,
 Dă universului prin dulci Țimbiri.
 Sore e, lună e : viață, armonie;
 Varsă din cornul ei dulci fericii.
 Pórtă diademă și dela mijlocu Ț
 Pórtă o mantie în tot-d'a-una :
 Peptul ei grațios reflectă sorele,
 Spatele de ivoriu reflectă lina.
 Iecă cum Zamolsis dice : „ Unindu-se,
 „ O Ței, cu numărul soț unitatea,
 „ Nasce din sinele viața, armonia,
 „ Rod al neantului, umanitatea.
 „ Corpul și sufletul doă sunt, Țeilor.
 „ Sufetul omului e despărțit :
 „ Partea cuvântului ș'a necuvântului.
 „ Sufetul omului e nșfinit;
 „ Trece la sorele vieței sub formele
 „ Noț ce le capetă prin incetare,
 „ După cum merită pentru peccatele
 „ Și retăcirile ce Ți lume are.
 „ Dar, Ței ai Daciei, timpul se turbură
 „ Vine Cesarele să ne sdrobescă,
 „ Vine cu armele; Ței Olimpului
 „ Pe ai Carpaților, să Țnlocuiescă.
 „ Causa Daciei este a Țeilor
 „ Daciei. Astă-Ți dar să ne gândim
 „ Despre mijloce : cum al Cesarului
 „ Plan de învingere, să risipim !
 Deea Eudocia, dulce și timidă,
 Dice cu buȚele suridetoare :
 „ Vie Cesarele cu-arme în Dacia
 „ Ca să înjosore aste popóre.
 „ Dulci sunt femeile Daciei. Sorele
 „ N'are ca Țensele dulci streluciri.
 „ Ele învinge-vor ura Romanilor
 „ Prin ale inimii dulci Țnsușiri.
 „ Binele patriei din însoțirele
 „ Romei cu Dacia, a să resară :
 „ Nicı libertățile sante-ale Patriei,
 „ Nicı templul Țeilor n'are să peră. *
 Țeile; dar regele Țeilor clatena
 Capul, spręcenele Ț s'au încruntat :
 „ Deea Țimbirilor dulci ca și Țforele,
 „ BuȚele Ți rumene ce-au pronuțat ?
 „ În adunările Țeilor, vorbele Ți,
 „ Dulce Eudocie, sunt mai ușóre
 „ De cât suriderea pe buȚa omului
 „ Și de cât aura serei pe flóre!
 — Nu cãrți, Țeule, vorbele-Eudociei, —
 Dice nãltându-și ea brațul rotund, —
 „ Ele, în formele dulci și molatece,
 „ Înțepciunile lumii ascund.
 „ Ura e haosul, mórtea, uciderea !
 „ Viața și binele sunt în Țubire ! *
 Dice și cenele Ți nde de lacrime

Naltă la domele de strelucire.
 Vine în Cocalon mama pădurilor,
 Deea Căminului, cu ochi Țn jos ;
 Vine ca Țforele când par pe crestetul
 Negru al norului vijalios.
 Mama pădurilor vine cu Ținele Ți.
 Negre pe Țmeri Ț cad unditóre
 Cómele : ast-fel par turmele corbilor
 Peste trofanele d'albă ninsóre;
 Ast-fel și grijile plană pe Țile
 Omului, fluide, „ la carul meú,
 „ Dice ei Zamolsis. Du-te la Isterul
 „ Ce-are Țn Hercinia palatul seú.
 „ Spune Ți că Cesarul pod lat pe undele Ți
 „ Face, în Dacia cată a trece;
 „ Spune Ți să Ți turbure undele palide,
 „ Podul să sfărâme și să Ținece.
 „ Doă din Ținele tele du Țeului,
 „ Daruri să Ți farmece ani umbroși ! *
 Deea Căminului plécă cu Ținele.
 Crivatul, Viforul, vin friguroși.
 Saltă și tremură, urlă și vijie,
 Vântul și aerul iar se răcesce.
 Deele tremură, își pun clamidele.
 Marele Zamolsis ast-fel vorbesce :
 „ MerȚei, și ostile cari trec Isterul,
 „ Voi, cu suflările reci, le Țnghiețai ;
 „ Trecerea Țn Dacia a legiunilor
 „ Și a Cesarului, să amãnați ! *
 — Chiamă ursitele, dice Eudocia,
 „ Chiamă, ascultă-le : își vor responde
 „ Despre misterele cari, sub aripa
 „ Negră a timpului, ni se ascunde. *
 Zamolsis murmură : „ — Facă ursitele
 „ Ceea ce cuȚetă. Înșă acum
 „ Eú voiș ca Dacia să se cuktremure.
 „ Solu Ți să fulgere, flacără, fum.
 „ O tu, Eudocia, tu cu vederile
 „ Prea mult simpatice pentru Romani,
 „ Te-ai făcut cauza perderei Daciei.
 „ În espediția primă, Traian
 „ Sparse armatele dace, sarmatice :
 „ Căci tu, o vergură strelucitoare,
 „ Când luptau Țile către apunere,
 „ Tu păruși Dacilor ca un viu sóre.
 „ Daci cu fețele puse spre raȚele Ți,
 „ Ochi în raȚele tele aveati ;
 „ Ei perd vederile, când legiunele
 „ Romei luptându-se Țn umbră vedeau. *
 Vin și ursitele. Una dintr'ensele
 Furca o sprjiină în briul seú,
 Alta cu mânele Ți trage lin firele
 D'aur din caerul după cânȚei ;
 Alta înșășură rãpede firele
 P'un fus ce Țndegete Ți se invërtesce,
 Apoi în aerul liber il spãndură,
 Acolo sfărâe și se rotesce.
 Țis-au ursitele grave și palide :

„După durerile ce vor veni,
 „În viitorile vécûrî în Dacia
 „Statul Românilor va înflori :
 „Când, p'ale tronului trepte, virtuțile
 „Prin un Domn generos, vor fi urcate ;
 „Când desbinările fiilor Patriei,
 „Ôrele palide vor fi uitate !”

DOÎNA II.

Colo în silvele negre și palide
 Ale Hercinieî, perdute 'n fum,
 Este o pesceră neagră, selbatică.
 Undele Istrului cură și spum.
 În acăa pesceră regele apelor
 Are palatele, scepstrul, cununa.
 Deea Căminului, Muma pădurilor,
 Vine molatică, blondă ca luna.
 Părul pe creștetu'î formă diademă.
 Tine cu mâinile scepstrul măret.
 Briul ei scinteie, aurea munților
 Jôcă în bucele părului creș.
 Riul în scorbora pare, în undele'î,
 Sub al uncheșilor chip. O cupună
 Verde de papură pórta pe creștetul
 Capului, vorbele sele resună.
 Deea Carpaților plécă vederile,
 Dice cu buzele de trandafir
 „Sint deea focului, și am în Dacia
 „Templu de marмурă și de porfir.
 „Astă-đî în Dacia marele Césare
 „Vine cu armele ca să sdrobescă.
 „Viața și dreptul ei, dei Olimpului
 „Pe ai Carpaților să 'nlocuiescă.
 „Istrule, riule, tu ce cu apele
 „Viața dai Daciei, brațul ridică !
 „Farărnă punțile ! Planul romanilor
 „Voii să se spulbere, mergi de le strică.”
 Dice și cene le-î riur, lacrime,
 Ast-fel din cenele nopței d'ebin,
 Stelele dintre nori riură pulbere
 D'aur în spaciul de umbră plin.
 „Veđi tu pe creștetul malului riului
 „Girlanda șinelor ? E curtea mea.
 „Câte dintr'ensele ochi'ți înflacărnă :
 „Spune, și, Istrule, le vei avea.
 „Colo în pesceră'ți, când se las umbrele,
 „Ele, Frumósele, să descrețescă
 „Fruntea de grijele ce bătrânețele
 „Și suferințele fac să umbréscă.”
 Ast-fel dă vorbele. Hora Frumóselor
 Oântă la umbrele unor verđi fagi,
 Altele dântule ; sémăn, prin cugete
 Triste, ca umbrele ce ne sunt dragi.
 Peste Frumósele șine el caută,
 Apoi cu brațele 'nsémnă el doă :
 Fera și Peuca, dulci ca-Eudocia !
 Una e sórele, alta e roă.

„Dee puterică, fi tu în linisce !
 „Sparge-voii punțile, tu vei vedea.”
 Plécă și undele Istrului tremură
 Bland sub pictórele sele de nea.
 Colo Frumósele, șine-ale Daciei,
 Ce urmáriseră deea din unde,
 Pórta pe marginea malului riului
 Carul cu rótele d'aur rotunde.
 Fera și Peuca strigă, căci undele
 Riului rápede sinul deschide.
 Sórbe cu patimă dulcele victime.
 Spumegă, murmură și se inchide.
 Deea pădurilor urcă 'n car, mânele'î
 Albe întémpină frénele mici.
 Cai se 'naripă, aerul uruie,
 Flutură-asuprá-le cu al ei bici.

Istrul cu ostia bate-atunci stáncele :
 Munți se 'negură, bubue, tună,
 Tremură aerul, șueră, vijie ;
 Codri, pădurile, lung timp resună.
 Isterul bolboră : pânteci stáncele
 Crapă, și apele es spumegând ;
 Stránse în undele'î, plécă spumatice
 Cu ochjuri, cu plavie, surde geménd.
 Lupi din crivine es la respântie,
 Dinți lor clánțuie, urlă spre cer ;
 Viforă, viscolă, gerule, fulgură,
 Cerul și aerul par ca de fer.
 Criyáțul vijie, fluera, șue.
 Viforul, Viscolul lui îi urmédă ;
 Cómă lor fálfăe, dinți le clánțuie.
 Aerul fetele le ságetédă,
 Bat mádărichele luți ca și acele.
 Punțile Istrului, Istrul umflat
 Strică, și turmele sloilor negură
 Trecerea oștilor a amánat.

Regele Daciei, contra Romanilor
 Crudă bătălie jură a face.
 Vesura, regele june-al Iasigilor,
 I-a trimis vorbele bune de pace.
 Soli la Decebal ast-fel dău vorbele :
 „Vesura regele 'ți dă ajutor,
 „Când retácirile 'ți tu recunósce-vei,
 „Rege al Daciei invingător,
 „Dă-ne șerimile cari cu armele
 „Smuls-al Iasigilor, mândre popóre.
 „Ast-fel făcéndu-se, în ajutoru-ve
 „Vine cu armele strelucítóre.”
 Vorbele solilor dău mulțumirile
 Cari lipsiseră regelui dac.
 Plécă și Tibiscul trece 'n Iasigia,
 Merge la Vesura, ei se impac.

Dulce trec órele ! Sclavi pun mesele,
 Junele vergine vin cu citere ;
 Cântă cu vocile dulci ca murmurele

Plopilor munților când în tăcere
Aurea lăgână frunza armonică.
Acolo Tilia, alba regină,
Pare prin grupele brunelor vergure,
Dulce și palidă ea o lumină.
Cântă cum poporul brav al Iasigiei
Vine din Sciția în ast pământ;
Cum din unirile vechi ale Sciților
Cu amasoanele, Sarmati sunt;
Cum ei învinsă ginta Scoloților
Și columnile Pontului grece,
Ginta Sarmatică pe țărmul Istrului
Sub imperatorul August cum trece;
Cum Rosolanilor cade Moesia;
Fii Iasigilor, ramură mică,
Dela Sarmatia pasă în Dacia
Și cum pe Tibiscul urbe ridică.

Regele Decebal fruntea înlădie:
Viața eroilor care ea cântă,
Luce ca soarele în cugetările
Și către glorie gânduri s'ăventă.
Regele Vesura dice lui Decebal:
„Spune-ne fazele luptei înainte
„Contra Romanilor. Cum te învinsă?”
„Si 'n a ta patrie cum tu remă?”
Regele Decebal dice: „Ursitele
„N'au fost cu Dacia. Ea se 'nmormintă!”
Tac citerele cu albele vergure,
Ascult pe regele Dac cum cuvântă.
Tilia rumenă dice lui Decebal:
„Rege mărinite, pari abătut.
„Gustă repaosul dulce și somnului,
„Ușurătorului, dă un tribu!”
„Măne când ȝiorile căile Sorelui
„Cu aurul buclelor le vor ascerne,
„Spune istoria dragă eroilor;
„Plecă-acum ațgusta frunte pe perne.
„Ast-fel drumașului nopței pe miriște,
„Se arăt florile să'l odihnescă. —
„Peile fiarelor crunte așterniți!”
„Gânduri ca florile să'l însoțescă!”
Dice și robele, aplecând plopele,
Plec și cu mânele portă făclii.

Vesura, regele, merge cu Tilia
Dulce ca florile după câmpii.
Vesura cugetă, grijele turbură
Spiritu; orele trec, el veghiedă.
Dorme alătura Dómna, sub pletele
Blonde; ea sémăna stéoa în rađa.
Tremurătorele gaze ce dinele
Par că țesuseră d'aer și nori.
Corpul ei coperă, ast-fel cum rađe
Sorelui coperă arboru 'n florii.
Somnul se farmecă de frumusețele;
Șbóra alătura, răpit o vede,
Brațele Tiliei încrucisându-se,

Par ca dăpedele peste dăpede;
Dar ale Tiliei cene umbratico,
Ast-fel ca cetile cele subțiri
Deschidând ȝiorilor sinul ce scîntee,
Varsă-ale ochilor dulci streluciri.
„Rege! dă somnului sufletu'ți turbure. —
Dice lui Tilia. — Ce este ție?
„Ai tu o lacrimă care în inimă
„Grijei dă nascere ȝ'ascunđi tu mie?
„— Sótă a regelui, óspele Decebal
„Când în palatele 'mí dórme, pot eú
„Să mai am linisce dulce ca nopțile,
„Să mai daú somnului sufletul meu?
„Mí a răpit țerile, 'mí a 'njosit numele,
„Vestejit armele; cată să peră.
„Imperatorelui scire făcutu 'i-am:
„Să 'l trimit către el legat în fêră,
„Însă Cesarele mândru ca Jupiter,
„Numai cu armele, ce fala sunt,
„Vrea să ia Dacia. Ast-fel am temere
„Să nu înlătura al meu cuvânt.”
Dice și Tilia blondă cu cenele:
„Mórtea să'l fulgere! Crimă amară
„Este uciderea óspelui Decebal!
„Însă când óspele, acéstă țeră
„Cată să cucere, il ve'i trada!
„Tremură inima'ți? Dacă ea tremură,
„Inima Tiliei n'a tremura!”

DOINA III.

Colo p'o măgură verde, selbatecă,
Dea Eudocia stă și visedă;
Florile câmpului se păreañ palide,
Căci ochi-Eudociei lacrimi odedă.
Sede și cugetă despre resbófele
Romei cu Dacia. Ea înota
În strelucirile dulci ale ȝrațiilor,
Ast-fel ca soarele 'n flacăra sa.
Cată Eudocia florile câmpului,
Vede o ramură de resurele.
„Ce-ai fost în viață, tu, căreia Zamolsis
„A dat colorile buđelor mele,
„Rosă făcându-te? dice Eudocia.
„— Fost-am o vergină și am murit,
„În ȝioa nunțiilor pină ce imenul
„Sera cununile n'a vestejit.”
Dice iar florile tóte 'nalț frunțile,
Florile câmpului tóte strigară,
Tóte 's femeile cari în ȝilele
Vieței virtuțile lor sémănară.
Celor ce inima lor o înjosiră,
Forma năpărcelor ȝei le dară.
Spuseră florile tóte ce 'n ȝilele
Vieței făcuseră, spun al lor nume;
Spun și năpăreile, vițile, crimele
Cari făcuseră femei în lume.
Vede o veselă silvă cu arbori

'Naltă : nici omidele ce ómenf rei
Fură în viață și robiau patria,
Insultând semeni și p'ai lor deț ;
Nici ale omului barde selbatice
Nu atinseseră frunzele sale.
,Ce-ați fost voi? întrebă deea Eudocia,
,Voi unde paserea cântă de jale,
,Unde torențele cură și murmură
,Și umbra e fragedă, vântul plăcut?
,— Suntem o armie, dăseră arbori,
,Care în zilele ce am trecut,
,N'am depus armele; dar pentru patrie
,Și libertățile ei, am dat viața.
Dar veđi tufșele cele selbatice
Unde năpărcile cu-ochi ca ghiata,
Rod găvăliile? Ele 's armatele
Cari din luptele lor aű fugit!
Însă pe creștetul muntelui aburi
D'aur și purpură aű strelucit.

Colo la capiste, alba Eudocia
Chiamă pe Făt-Frumos : „Fiul meu, tie
,Dic că : al Daciei regele Decebal,
,Óspe al Tiliei, mort a să fie.
,Du-te, înflacăř inima barbariei,
,Fă-o pe Decebal mult a fubi.
,Până să'nlătore și datoriiie,
,Pin' ce de dragoste chiar a muri,
,Ast-fel ca zilele i ea să le apere.
,Mergi, dovedeșce-ne cât peste tóte
,Patim' amorului e mal puterica
,Și de cât gloria mai mult ea póte.
Dice : cu mânilor albe ea neteda
Buclele fiului, aur ce ploă,
Și profumaseră mânele dinilor
Cu a resurilor fragedă roă.
Buđa lor mestecă rujele tinere.
Făt-Frumos s'aripă, sbórá pe bóre.

Iar pe când sórele scutură rađele
Peste grădinele sus plutitoare,
Alba Eudocie trece pe măgure.
Carul seű lunecă; cai seű sbor,
Spintecă aerul, nori și purpura.
Cóma sa scintee ca meteor,
Mantia i falfăe, tremură 'n aure;
Orele fragede varsă plăcore,
Cai vederile dănei le farmecă;
Muntele, văile riur misteru
Umbrele palide ca suferințele,
Când fericirile vin să ne 'mbete,
Intru în pescere. Dar în grădinele
Tiliei, Făt-Frumos svêre săgete
D'aur pe pajisce, apoi se 'narișă.
Rumena Tilia adună flori,
Vede săgetile, le ia cu mânilor
Și le desfășură. Se varsă đtori.
Vêrul săgetelor cercău cepgetul

Rumen ca rosele. Ea se rănesce,
Tipă și sângele cură : resurele
Dalbe cu đimbetu i le auresce!
Simte o flacăřă, corpul îi farmecă,
Ochi îi turbură, șede pe loc.
Flacăřa amorului intră în inimă i,
Inima i tremură, arde în foc.

DOINA IV.

Toți sed pe blănilor scumpe-ale hêrelor,
Capul își rêđimă pe căpeteșu.
Regele Daciei ast-fel istoria
Șirul resbelului celui d'ânteu.

Dómma cetăților da tribut Dacilor,
Ancă din đilele lui Domițian;
Tace și suferă tóte-umilin'ele,
Pină când Cesare fac pe Traian.
Trei ani Cesarele s'umilă Daciei.
Apoi cu armele vine, învinge.
Populi tremură, căci libertățile
Marele Cesare Daciei stinge.
Populi Istrului plécă trist frunțile,
Apoi cu armele iar se ridie.
Iară se turbură Roma. Cesarele
Vine în Dacia, pacea ne stric.

Sórele riură rade pe Taurum
Ce are și numele de Alba Grecă.
Tóte castelele, tóte cetățile
Dup'ale Istrului ripe se sêcă.
Es legiunile Romei din porțile
Castrelor, Isterul trec pe cincē punți.
Unde molatecul Sava dă unde
Riului Istrului, pe văl de munți.
Peste a Istrului ripă e Bacia,
Castra Panoniei, dacă cetate
Care Iasigilor Daci răpiseră.
Plécă oștirile mândre armate.
Trec cei cu acvile și cu imagine,
Gravē cu privirile; blăni de lei crunte
Coperă creștetul capului bravor
Și p'al lor umere cad după frunte.
Úni port lăncile căroră vêfele
Pórtă cununile saű micē figuri
Ale Cesarilor, đeilor; altele
Cari represintă mândre sculpturi.
Cai Cesarelui, șelele, frênele,
Velele 'n aure flori streluceaű:
Ei port imaginea vie a vântului.
Ómeni frênele lor conducű.
Luciu Cintiū, la capul podului
Tine petițele ce le primesce.
Dă la toți ordine; pórtă o sabie,
Pórtă o mantie ce strelucesce.
Uni duc statua d'aur a 'nvingerei.
Statua 'nchipue Vergură jună,
Pe un glob aurit șede; de laure

Tine cu mâna sa verde cunună.

Pasă Tibicini ce cânt din fluere,
Ei dau semnalele. Vin lăncieri.
Garda Cesarelui, flórea pretorului.
Urmă ei şirile d'acviliari.

Pasă stindardele. Pe al cesarului
Mărgăritarele 'n aur se 'mbină.
Merge alătura cu imperatorul.
Tóte stindardele lui se închină.

Unu-al prefectului, roşu ca pupura;
Altu-al senatului, este d'argint;
Altul al flotelor, plumbul il poleie.

Pasă oştirile rindurii venind.
Iar când Cesarele trecu in Dacia,
Urcă cu cel mai mari pe o tribună.
Vede armatele. Pórtă vestmintele
Mari. Împregiurul seú capi s'adună.

(Va urma. — *Reproducerea oprită*)

D. Bolintineanu.

Privigătóre, care să fie
Jalea ta négră, dorul teú greú ?
Ce îți lipsesca, draga mea, ție
Care te face să plângi mared ?

— Nu e livada, flórea cea mică,
Nici páriaşul ce cură lin,
Nici dulcea roă ce pe flori pică,
Nu'í nici al noţtei blándul suspin;

Nu e nici Febu, nu e nici Luna
Ce luminéjă p'acest pământ;
Din tóte-acestea nu e nici una
Care me 'ntristă ca un mormént !

Colo sub salcea care se 'nclină,
Un amant ténér e fugropat;
Acolo nóptea vine-o virgină
Albă şi varsă plâns infocat !

Iecă un sonet :

C R O N I C Ă

Am deschis colónele junilor poezi cari murmură în tăcere cântecele lor. Póte că pentru cititori nostri, unele dintr'aceste cântece s'au fost prea incorecte. Suntem însă datorii a stimula talentele născónde. Nici un poet nu sare de o dată în vârful Parnasului. De aceea, când am avut 'naintea nóstră preludele unui talent june şi incorect, dar cu setea de cultură, am închis ochii la peccatele estetice, stilului şi versificaţiei, 'i-am dat ospitalitate, dicéndu'í: Ceea ce astă-dí scoţi la lumină, este un mijloc cu care vei proba publicului de cultura şi progresul talentului teú.

Umbra lui Mihăiú (o poemă în trei cânturii) pe care o publicăm mai la vale, este opera unui june, D. Vasil Dimitrescu. Citiţi-o şi veţi afla strofe demne de August Barbier. Musa junelui Dimitrescu iubescé lambelile inflăcárate de mânia poetică. Dela dónsa suntem in drept să acceptăm opere care să nemorécă numele autorului lor.

Un alt talent cu totul opus acestuia, este C. Cárlova (nepotul autorului *Ruinelor Tirgo-vistei*). Citindu-le, credem că talentul poeziei s'a perpetuat în familia Cárlova.

În preludele acestea nu aflăm ca într'ale lui Dimitrescu acea inspiraţie ardetóre, vehementă care scapără, ţinesce; ci o inspiraţie calmă ca suflarea unei adieri pe un lac d'îmînd sub rađejele lunii.

Câte-va esenple vor proba că D. Cárlova are aplecare la poesia elegiacă.

În poesia «*La o filomelă*» aflăm :

Veđi pe cerul azurat
Doă stele cum lucesc ?
Ochi mei s'au fărmeccat
De când ele licuiesc.

Lingă schitul intristat,
Veđi doi mândri crini cum cresc
Pe un val d'argil format ?
Veđi'í albi cum se dăresc ?

Cele doă mândre stele
Ce dîmbesc vederei mele,
Ími sunt bletele sororii !

Iar crini suflați de vânt,
Crucile dela mormént
Unde dăc aceste flori !

* De peste Carpați priimirăm un elegant volum intitulat : «*Poesii de Iosif Vulcan.*» Autorul lor este redactorul gazetei literare din Pesta, *Familia*. Domnia sa se recomandă prin o limbă elegantă, un stil simplu și o versificație facilă : cualitățile pe cari foarte rar le aflăm la Români de dincolo.

* *Datorințele noastre* este un discurs popular, închinat precțiilor și învețătorilor Români, de Doctorul At. M. Marienescu. A fost publicat în interesanta gazetă din Viena, *Albina*, și retipărit în cărțile. Autorul arată conduita ce trebuie să aibă Români, ca cetățeni, ca părinți de familie, pentru ca patria să scape de pericolele ce o amenință. Tótă lauda ce facem autorului, este tentația în care suntem d'a reproduce în colónele nóstre acest discurs impor-

tant. Numai când cugetăm la binele ce au produs în Statele-Unite, înțeleptele sfaturi ale lui Franklin, înțelegem cât sunt de necesare asemenea scrieri din pana bărbaților patrioți și luminați, scrieri cari se adresă la popor și cari țintesc la cultura, libertatea și bunul lui trai.

* Pronunțăm numele marelui cetățean al Statelor-Unite, Franklin. Hei bine! Domnul I. M. Riurênu, despre a cărui *Biblioteca pentru copii* am mai scris într'unul din numerile trecute, -- a retipărit *Operile alese ale lui Franklin*, cari nu se mai află. Doză eliții vândute în câți-va ani, arătând îndestul cât de nemerite sunt aceste scrieri pentru poporul nostru. Ne-am grăbit îndată a o pune, ca carte de citire, în mâna elevilor Gimnasiului Macedono-Român. Sfaturile lui Franklin vor fi înțelese și urmate de fii aceluși popor care se distinge prin o mare aplicație la comerț și industrie. Cetățenul Americii, vorbind colonilor lui Aurelian, în limba lor, cine scie dacă nu va descepa într'ensi dorința d'ă reda patriei lui Washington și Franklin! Atât am putut profita de Cartea D-lui Riurênu, ca profesor al copiilor Macedoneni de A. B. C., atât am făcut. Remane acum ca și conducători junimei noastre, să ne lăimite.

Pe lângă această carte, D. Riurênu a tipărit a doua ediție: *Despre datoriile copiilor către părinți lor*. Titlul cărții spune îndestul.

* *Ateneul român*, revistă periodică, în numărul 1 din anul al II-lea coprinde:

1-ia Cronica Ateneului; — 2-lea Discursul inaugurării seratelor literare-musicale, de D. Esarcu; — 3-lea Omul și rasele umane, de D. Ananescu; — 4-lea Harpa lui David, poezie de I. Heliade R.; — 5-lea Esametru antic elen și românesc; — 6-lea Rapsodia I din Iliada lui Omer, tradusă de D. C. Aristia; — 7-lea Educație și Instrucție cu discursuri.

Ca să dăm o probă de esametru român al D-lui Aristia, reproducem începutul rapsodiei întâi *ad-litteram*:

Cântă, ô divă, menia lui Peleide Achille,
Ură lăunestă sorginte l'achei de dureri înfînte;
Multe d'eroi generose și suflete 'n iad prodemise,
Pradă făcu și cadavrii aqnelor la câin și la pasări
(Ast-fel și voia lui Joie deja se 'mplinia) dela prima
Oră, de când ei certându-se auzii se și desbinară,
Și suveranul bărbaților Atrid și divul Achille.

BASMELE INDIANE

(*Old Deccan days, or Hindoo Fairy Legends current in Southern India. Collected from oral tradition by M. Frere. With an introduction and notes by sir Bartle Frere. The illustrations by C. F. Frere. London, Murray, 1868.*)

Pînă acum s'au publicat prea puține basme culesse din tradiția vie a Orientalilor, abia dacă aflăm câte unul ici și colo perdut în vr'un recit de căletorie. Volumul pe care lanunțăm arată cât este a se face într'acastă cale și câte tesaur neascunse sunt a se culege. Publicația și critica vechilor culegeri de basme și apologuri sanserite au fundat în adevăr o ramură importantă în literatura comparată; cărți ca această sunt de natură, dacă nu me încel, a'i aduce multe lumini.

Basmele din cari se compune acest volum au fost spuse de o femeie indiană a-nume Ana Liberata din Suza, care le-a auzit de la bunicăsa. Familia acelei bunice era din secta *Lingait* și viețuia la Calicut, însă ea la începutul secolului a venit și s'a stabilit în Decan. Așa dar aceste basme par a ține mai mult de tradiția Malabarului de cât a Decanului, și titlul, care altminterea este foarte reu dat, nu trebuie să ne încel. O damă anglă a cules aceste basme din gura Anei și le-a scris mai înainte pentru plăcerea unui copil cărui a dedicat cartea, apoi pentru plăcerea publicului. Nu este într'ensele nici o preocupăție științifică, cu tôte că câte-va pagine de introducere și note, cari sunt de D. Frere sau de sir Bartle Frere, indică cel puțin o justă inteligență de valorea ce pot avea basmele acestea. Ele au fost, ne asigură, «*cât s'a potut, nealterate*» și au în adevăr, afară de câte-va amerunte de simțiment saū descripție, sigilul autenticității. Să ni se permită dar a exprima familiei anglă, ai căreia membri au conlucrat la acest volum, deplina noastră recunoscință (data prefaței este: *Government House, Parell, Bombay, 1866*). Editorul, D. Murray, a făcut din parte'i pentru carte tot ce a potut; eserucia tipografică este tot ce pôte fi mai elegant și cu mai bun gust, și gingașele icône de D. C. F. Frere sunt ornamentul cel mai fericit (mai cu sémă micile desinuri din test). Apoi legătura este demnă de giuvaerii.

În adevăr, basmele bătrânei indiane sunt adeverate giuvaerii. Literatura populară nu are altelu mai poetice și mai grațioase. Aci, fantasia cea mai liberă se desvoltă ușor, fineța și comicul cel mai adeverat se află alătura cu trăsurile unui simțiment adesea profund și cu bucași pline de acea naivitate neimitabilă al earei secret il aflăm atât de rar în poezia literară. Nimica mai gingaș pentru citit, ca basmu, de cât *Surya Hai*; și istoriele *Çacalului* și *Aligatorului*, a *Surdului* și *Orbului* (1) saū

(1) Un surd și un orb, ajtași de un măgar; au răpit tesaurul unui răsac. Împărțindu-se, surdul încelă pe orb care bănușese. De aci o certă. « În fine orbul se infurie atata de mult în cât dă o palmă tare surdului peste urechie. Lovitura fu atata de violentă în

a *Bravulă olar* sunt pline de un umor care nu ar perde nimic dacă 'l-am compara cu acela din cele mai formoase basme europene de acest gen.

Dar din punctul de vedere al științei, basmele Anei din Suza nu au mai puțin preț. Asemănarea lor cu basmele din țera noastră este mai isbitore de cât s'ar putea aștepta; căci ori-cum am explica posesia comună a basmelor acestora în Asia și Europa, este atâta timp de când ele se transmit în fie-care din aceste regiți fără comunicație între dănsule. Tote trăsurile pe cari ne-am deprins ale asta în poesia copilă, le reafăm aci: jalusia socrilor, reoțatara a celui mai june fiu, prințul creșut stupid și care face fapte mari, animalele ajutate de eroi și ajutându'l a isbiti de toate obstacolele, prinți său prințese condamnate a vieții sub o formă animală sau respingătoare, copii aruncați pe apă în lădi, pescuiți și în cele din urmă ajungând în culmea măririlor, pantofi perduți cari inspir regilor depărtați amorii neînvine, mângăritare și diamante cari cad din gura fetelor, lucruri dotate cu daruri minunate răpite de la un posesor găgăuț și care în urmă le recuceresce, omeni fără forță reală cari înspăimânt pe giganți sau demoni, (1) etc., etc.

Însă este probabil că bunica Anei din Suza, care, după disa nepoței sele, trecea zile întregi a spune istorii copiilor, a amestecat de multe ori trăsurile pe cari 'i le oferea intinsa ei memorie, și a făcut un basmu urmat de episoada cari originarmente n'ăvêd nici o legătură. Ar fi o lucrare din cele mai interesante a purifica de adaosuri această culegere, din-punctul de vedere al literaturii comparate; dar o asemenea lucrare nu face pentru cadrul unei gazete. Voiŭ esamina numai unul din aceste basme, pentru a învedera strănsa lor rudenie cu basmele europene.

« Un rege perde pe soția sa; ea îi lasă șapte « fete; cea mai jună, numită Balna, este cea mai « inteligintă. » Asemenea și *Micul Poucet* este cel mai june și mai spiritual dintre cei șapte frați. — « O femeie viclenă isbutese, prin gre- « șala sororilor și cu toate sfortțele Balnei, a șe

cât surdul recăstigă auzul! Surdul, infuriat, dă și el o palmă peste ochi amicului în cât și acesta începu să veșă. Ei se mirară atâta de mult, unul că aude și altul că vede, în cât se împăcară indată. »

(1) Această plăcută istorie s'ămănă foarte mult cu *Bravul croitor* din basmele lui Grimm. În acel basmu pretinaul brav, speriat de triepădul calului seș, se arată d'o cruce de lemn sperând că cu moșul acesta va rupe legăturile cari 'l ținêu pe cal; dar, în locul legăturilor, se rupe eruca și calul alergă cu croitorașul care ținea crucea în brațe, ceea ce sperie atâta de mult pe inamicul în cât încep să fugă. Asemenea și *Bravul Olar* se acată d'un smochin. strânge din totă forța lui, dar nu isbutese de cât a'l desrădăcina. Inamicii ve-

« căsători cu regele; această maratră avea deja « o fată și începe a ură pe cele șapte fete. » Acestă situație este atâta de frecuentă în cât este inutil a mai cita exemple. — « Ea le dă « abia să mănce; ele merg să plângă pe mor- « mântul mamei lor. Din moment cresce un « pomelo (citrus decumana), care produce în « fie-care și fructe atâta de plăcute, în cât ele « desprețuesc măncarea mescină care o afu « în palatul tatălui lor și nu se mai nutresc de « cât cu aceste fructe. Maratra, temătoare, le « spionegă prin fata ei; această fată, cu totă « grigea Balnei d'a ascunde, află de existența ar- « borului. Maratra pune să'l taie. Tot așa se « întemplă și cu un mic rezervor, plin cu o « smântână plăcută, care a înlocuit arborel pe « mormântul mamei bune. » Avem aci una din cele mai vechi forme ale istoriei *Cenușăreșă* (care 'l aflăm în gura tuturilor poporelor latine). Și în basmul german (Grimm, 21), pe mormântul mamei cresce arborel minunat care împlinesce toate dorințele orfinei; și această trăsură se reafă într'alte versiți într'un mod mult mai ciudat. Dar spionela relei sorori a perit din basmul german; ea se reafă în altul, mai alterat sub alte raporturi (*Un ochi, Doi ochi, Trei ochi*, Grimm, 30.) O aflăm asemenea în mai multe forme din *Cenușăreșă* altor popore.

« Maratra face pe rege să 'i promită că va « ucide fetele; însă el nu pôte să se decidă la « o asemenea faptă; de aceea le conduce în pă- « dure, le abandonează acolo, și asigură pe soția « lui că le-a ucis, aretându'i sângele unui cerb « în loc de sângele lor. » Acest amerunt este repetat, precum scim, într'o multime de basme. Balna și sororile ei se rețasesc în pădure ca Poucet și frați seși; este probabil că spiritul ei le va scôte din încurcatură, ca Poucet din basmele lui Perrault; dar aci basmul pare alterat, și începe o a doa parte care nu se lăgă cu cea d'antei. (2)

« Șapte prinți, preumblându-se prin pădure, « întâlnesc prințesele și se căsătoresc eu ele. « La finele anului, Balna are un fiu; iar cele « șese perechi nu au copii. Într'o și soțul Bal- « nei plecă la vânătoare; el nu se mai întorce;

dându'l că vine în fuga calului, cu arborel în brațe, încep să strige că adversari lor sunt atâta de bravi în cât smulg arbori când sunt infuriați... și fug din tabăra lor, unde olarul intră învingător.

(2) Despre asemănarea basmelor Românilor de la Emu cu basmele poporului italian, spaniol, frances și valon, am mai vorbit în *schia istorică asupra Românilor de la Emu*, publicată în această gazetă. Unii din acei cari au citit acele pagini, ne-au acusat de absurditate. Ca să se convingă în care parte este absurditatea, îi îndemnăm să 'și procure culegerea acestor basme și vor vedea asemănarea basmelor românesce, nu numai cu basmele poporelor latine din Europa, ci și cu ale tulpinei, cu ale Indiei.

« frați sei, plecând să'l caute, nu se mai întorc
« nici ei. În fine un fărmecător, prefăcut în
« taker, strebate în palatul unde sororile viețu-
« lesc singure cu copilul, și răpesc pe Balna. —
« Ajungând în vârstă de pai-spre-zece ani, ju-
« nele prinț află de sorta părinților și unchilor
« sei și, cu toate rușele mătușelor lui, pleacă ca
« să'l aște. Ajunge la un palat mare, ale cărui
« glururi sunt pline de stânci, petre și arbori.
« Grădinăreasa îi spune că este palatul fărmec-
« cătorului Punskin, că petrele și arbori sunt
« omeni metamorfozați de densul. În numărul
« acestor victime sunt și șapte frați prinți fărmec-
« merai de pai spre-zece ani, și tot de atâta
« timp ține închisă pe cea mai frumoasă prin-
« țesă din lume. » Această situație este frecuen-
« tă în basmele pentru copii; o reafăm și în
« *Jorinde și Joringel* (Grimm, 69) și într'un
« număr mare de recituri străine Germaniei; în
« general este vorba de o întâmplare dificilă în
« care mai mulți au căzut: eroul predestinat a
« isbutit, se află în fața celor cari au încercat
« 'naintea lui, dar cari sunt metamorfozați.

« Prințul reușește să se apropie de mamă sa și
« se recunoaște; el o îndemnă să se arate mai
« docilă la dorințele fărmecătorului, și să'l pro-
« miță că'l va lua în căsătorie, eu scopul d'ai
« câștiga încrederea și a'l spune în ce stă forța
« lui. Balna urmând îndemnul fiului său, și
« ală de la fărmecător că forța lui este într'un
« mic papagal verde, care se află într'o depăr-
« tare mai multă de o sută mii leghe, în mij-
« locul unei păduri dese, într'o colivie pusă sub
« șese vase cu apă și pădita de mii de demoni
« cari nu las pe nimeni să se apropie. Balna
« comunică fiului său această descoperire. » A-
« cestă formă a recitului este sumară și prea in-
« ferioară celor mai multe versiuni europene în cari
« întâlnim de mai multe ori o asemenea istorie;
« vedeți despre acesta pe D. Koehler în opera *O-
« rientul und Occident*, t. II, p. 101—103. (1) —

Istoria lui Pundit care înspăimântă pe demoni
« se află sub forme diverse în mai multe literaturi și
« chiar în *Panciatantra* (vezi Benfey, I, 505—510).

Ceea ce spune Ana despre această bunică este o
« plăcere: « Ea spunea istorii mult mai lungi de cât
« mine, pentru că toate personajele din istoriile ei spuneu
« istoria lor de la început, în cât erau cinci sau șase i-
« storii într'o istorie. Așa în cât ea mergea, mergea,
« spunând, spunând. *Mera Bop rek* (o tatăl meu!)...
« O întrebam unea oia: « Istoriile ce ne spun, sunt adev-
« verate? Au fost asemenea omenii? » Ea răspundea:
« Nu știu nimic, dar poate că se află undeva... » Ea
« era creștină, adică pe Dumnezeu și credea în salvato-
« rului nostru; respecta însă și templele indiene. Dacă
« vedea o pătră roșie sau o imagine a lui Gumpuți (den-
« toștelepune), sau a unui alt deu indian, ea 'ngenuchta
« 'nainte'l și se ruga; și cea tot-d'a-una: « Pute și aci
« este ce-va adevărat. »

(1) În formosul basmu norvegian (A-bjoernaen et
« Moe, 38), gigantul, care dorme pe sinul aceleia ce el

« Prințul cu ajutorul a doi vulturi, pe cari T-a
« scăpat de la un șerpe, răpesc papagalul. »
« Și aci basmul indian este mai departe de forma
« primitivă de cât versiunea europeană, unde trei a-
« nimale diverse, ajutate de prințul, îl susțin în
« întreprinderea lui (vezi Koehler, I. I.). — « Prin-
« țul se întorce la răpitorul mamei sale; cu cât
« strânge în mână paserea de care este legată
« fărmecătorului, cu atât acesta simte că
« mure; pentru a'și scăpa viața, el liberă mai
« înainte toate victimele, arbori și stâncele re-
« devin omeni, și prințul reafă pe tatăl și un-
« chi sei; după aceea reușește gâtul papaga-
« lului, Punskin mure și fie-care se întorce la
« ale sale. » Această desfărmecare impusă prin
« temă se reafă și în basmul 69 al lui Grimm,
« *Jorinde und Joringel*; mai obișnuit figură o
« fărmecătoare, și tot așa, de și fără violență, U-
« lis face pe Circeea să'i desfărmecă consoți lui.

— Aceste apropieri cu totul generale ajung
« pentru a învedera că cea mai mare parte din
« elementele acestor basme indiene se reafă în
« basmele doicelor noastre.

Este unul asupra cărui tragem atenția mai
« cu osebire, în care aflăm rolul ce joc acei Rak-
« shasi. Aceste ființe reu definite au fost de mai
« multe ori comparate cu căpcauni nostri, și,
« dacă am avea oare-cari îndoieli despre această
« asimilație, această carte le-ar șterge pe toate. Așa
« în *The Rakshas' palace*, *rakshasul* intrând
« în casa'i cu soția lui, ține: « Este cine-va aci.
« Miras carne și sânge. Unde este? — Ce
« nebunie! răspunde soția lui. Cum să nu mi-
« roși ca rneșii ânge? Ai ucis și ai mâncat nu
« sciiu câți omeni. Ar fi de mirare ca odorea
« să nu'ți fi ramas în nări. » Și de aci încep
« să se certe. *Rakshasi* dar, ca ogri, sunt hidoși,
« monstruoși și cumpliți. Ei locuiesc în mijlo-
« cul pădurilor în palate splendide și pline de a-
« vuții, și se nutresc cu carne de om. Paritatea este
« completă; dar ceea ce nu s'a observat pînă acum,

Yubese, o înclă de două ori despre locul unde este in-
« nima (forța) lui, și numai a treia oară îi spune adev-
« rul. Asemenea și în basmul lui Dietrich, p. 12) și
« într'alte versiuni cu ajutorul cărora putem restitui ast-
« fel recitul primitiv:

« Un gigant, a cărui forță este legată d'un obiect
« oare-care, se înamoa d'o femeie care îl iadă. Ea îl în-
« treabă, pe când el este în brațele ei, care este secretul
« forței lui; de două ori îi dă un răspuns mincinos (ea re-
« cușese din încercarea, făcută cu inamicii lui, ca să
« profite contra lui); a treia oară îi spune adevrul și cade
« victimă. » Această este oare-cum identică cu istoria lui
« Samson. Dalila îi ține: « Ce face forța ta, și cu ce ar
« trebui să te leg pentru ca să te înving. » El îi dă un
« răspuns mincinos; ea încearcă d'a se servi, și nu isbu-
« tesce. « Și forța lui nu se descoperi. Și Dalila ține
« lui Samson: Vezi, tu m'ai înclat, tu m'ai mințit.
« Spune-mi dar, cu ce ași putea să te leg? » Samson ține
« minte, Dalila ține încă. A treia oară ține mincună,
« atunci ea îi ține: « Cum poți ține că me iubesci,

numele este același sau pare că este același. În a-dever *ogru*, cum șescie, vine de la latinesce *orcus* (italienesce *orco*, napolitan *huorco*, spaniol *lu-erco*, *uerco*). Latinescul *orcus* chiar sub forma lui cea mai vechie, după cum aflăm din Festus, era *uragus* sau *vragus*, și, cum în epoca latinel arhaice *c* și *g* nu erau distinși, se poate admite o formă *vracus* sau *varcus*; ajungem dar în limba indo-europenă primitivă la o formă *varkas* sau *vrakas*, de unde poate asemenea să provină, dacă nu me înșel, sanseritul *raksas*. (1)

Acastă identificare, dacă ar fi primită, nu este fără importanță, pentru că ar proba că caracterul *ogru*ului, așa cum n'îl arată basmele lui Perrault, era constituit esențialmente înainte de separația limbilor indo-europene, și că el a urmat de atunci a duce o viață, ca să o duc așa, subterană. În adevăr cuvântul *orcus* în latinesce, din exemplele ce ne-au rămas, a luat, se știe, o accepție destul de diferită și mult mai specială: el înseamnă un zeu particular și corespunde cu grecescul *A7070*. Înțelesul actual al cuvântului *ogru* se alătură dar, dincolo de perioada latină, cu înțelesul primitiv care se reafță în *rakshas*; însă este cu putință, chiar la latină, să aflăm cel puțin trăsuri din acest înțeles primitiv. Așa *Orcus* devenind zeul morții, a conservat *tesaurul* său (*Orci thesaurus*) și ades se vorbește de palatul și porța lui (*Janua Orci*). Când unul din personajele cele mai vulgare ale lui Petroniu dăce de un soldat: *Erat autem miles fortis tanquam Orcus*, cea mai bună traducție ar fi pute: *Forte ca un ogru*.

(Revue Critique d'histoire et de litterature.)

MORALA LITERATUREI CONTIMPURANE DESTINATA UMANĂ. — SINUCIDEREA

Ce morală poate eși din doctrinele filosofice și religioase pe cari le am spus? (Vezi Albina

când nu ai inimă? De trei ori m'ai mințit, și nu m'ai spus do unde îți vine puterea cea mare. Și se întimplă, cum ea îl turmenta în toate zilele cu întrebările, că sufletul îi se sătura până la moarte, și îl descoperi totă inima sa...» Cădu și el victimă ca cel alți. Dar numai în basme, simpatia este pentru istetă prințesă; în recital biblic, este pentru gigant. Este și pentru densul în cele trei basme grece, al 24-lea (unde eroul este trădat de *sora sa*), al 32-lea (unde este trădat de *mama sa*) și o variantă a 9-a (unde este înecat de *aceea pe care o urbește*) din culegerea lui Hahn, și într'un basm german (Wolf, Deutsche Hausmaerchen, p. 255) unde femeia perfidă este *mama eroului*. D. Koehler (*Orient und Occident*, II, 102) apropie de acest ciclu un basm egipteu vechiu unde soția eroului trădă secretul vieții sale (al *inimii* sale, ca în mai multe versiuni), care este legat de un arbore ore-care; tale arbore, și Satu mare. Nu este acesta unicul caz, unde se poate însemna contactul mitologiei indo-europene cu mitologia popoarelor cari nu sunt de viață nô-

Pindului No...») Unde să aflăm, în mijlocul acestor negații și îndoințe, punctul fis de care să se lege cel dăntefi înel al lanțului datorielor? De unde să vie lumina care să ne arate calea vieții, să ne ajute a sonda a lăncimele misterioase a le viitorului nostru? Probleme teribile asedieș pe om; probleme cari cer cu ori-ce preț o soluție în care spiritul seș, în lipsa adevărului, să aște cel puțin repaosul. Care este scopul, care este înțelesul vieții ce mână el aci? Intre forțele diverse cari solicit voința lui și adosea îi sfăgiu inima, la care impulsive trebuie să se supună el? Este liber, este responsabil? și dară este, trebuie ore să cedeze instinctului care îl împinge; trebuie ore să asculte mai bine rația care îl sfătuesce? Cestii mari cari se presint chiar pe pragul moralei, și de cari depinde totă morală. De acum putem presimți, pină la ore care punct, ce responsuri a dat literatura contimpurană. Dar importă să intrăm pentru fiecare dintr'ensele într'un esamen particular, și să căutăm de aproape ce consecințe a scos fie care scôlă din principiul seș. Difical ne am imagina, alt-minterea, dacă nu am avea atâtea probe, pină la ce extremități a fost împins în zilele noastre, în totă înțelesurile; logica erorii.

Anteia cestie care se presintă, tot de o dată cea mai generală și cea mai serioasă, este aceea a destinatei umane în această lume, de care se legă întrim cestia particulară a sinuciderii.

Pentru materialism, ca să dăcem adevărul, aceste cestii nu există din momentul ce nu mai vedem în om de cât o ființă fiică; totă destinata acestei ființe se coprinde învederat în satisfacerea atât completă cât și posibilă a trebuințelor, a instinctelor, a pasieler fizice. Din momentul ce cugetarea și voința numai sunt de cât fenomene materiale, este încă învederat că nu poate fi pentru om nimica de sperat și nimic de temut dincolo de momment: Moleculă un minut insufleșită de o viață proprie, este,

stră. Aci este materie pentru fecunde și numeroase a-proprieri, din cari forte puține, pentru mai multe cause, s'au încercat până acum.

Celebrele cuvinte ale ogrului din *Micul-Poncet* (*Miros carne frădegeș*), ale gigantului diu *Jack the giant-killer* (*Peș fo fum, I sm îl the blood of an Englishman*), ale lui *Menschenfresser* din basmul german (*Ich rieche rieche Menschenfleisch*), pe cari le reafăm aci la *rakshas*, se află și în gura ogrului *Uzumbegis* dintr'un basm zulu. Ea intră în casă, începe să rișă și să se rostogolască pe jos: «Ho! lie! ce dulce odore în c. sa mea! Copii mei, ce mirose așa plăcut?» Altminteru este probabil că basmele *Zulugilor* și ale *Cafirilor*, cari se reafă în mare parte în Polinesia, în vin din Indu. (Vezi *Izinganekwane nensumansumane nesindaba zabantu. Nursery tales, traditions and histories of the Zulus. By the Rev. Henry Callaway. Vol. I. Natal, 1866 și Saturday Review, 1867: 595.*)

(1) Este ce-va analogie între acest cuvânt și vechiu

în ora morții, luată și dusă de torentul vieții universale; accident fortuit, el intră în sinul substanței infinite; scintee efemeră, el dispăre absorbit în focarul luminei eterne.

Ce importă de aci dacă el se întorce cu o și mai curând sau cu o și mai târziu? Dacă această viață miserabilă și fugitivă îl apasă, dacă ea nu mai are să îi ofere nici fericire, nici plăcere, ce îi importă ca el să meargă puțin mai curând în acel vast sin al naturii, de unde tot ese, unde tot intră? A cere vieții totă fericirea ce ea poate să ne dea, și când am stors tot mustul portocalei, să aruncăm scobița, iecă totă morala: fericit acela care va avea o morțe inconșturată, ca viața lui, de bucurii și voluptăți! Iecă singura dorință ce rămâne să ne mai facem!

Autorul *Evreului retăcînd* care a făcut, cum ne amintim, din personajul D-rei de Cardoville simbolul simțualismului rafinat, pare că s'a însărcinat a împinge pînă acolo dezvoltarea logică a sistemului: el face pe eroina lui să mără prin sinucidere, dar prin o sinucidere conformă cu viața ei și care îi este demna încoronare. Simțualitatea a fost cultul, religia Adriauei: în beția simțurilor, în estasele voluptății ea și dă cel din urmă suspin. Ea volesce să mără în brațele amantului său: « Vezi tu », dice ea lui Gialma, cerul voiesce să fim « unul al altuia, și nimic nu va lipsi răpirilor « voluptății noastre... Sufletele noastre nemuritoare se vor esala în sărutările noastre, pentru « a se urca, încă bete de amor, către acel « Dumnezeu adorabil care este numai amor... » « Și recădînd, perdelele diafane și ușore iave- « lîră a un nor acest culeș nuntial și fune- « bru. » Acesta fără îndoiață este sinuciderea cum putea să o viseze Epicur sau Aristip. Dar ceea ce caracterisă timpul nostru, este jargonul mistic cu care materialismul învestă, în romanul modern, idei de tot păgâne; este afectăția cu care el amestecă sfruntos frase de religie cu imaginații licențioase, și profană numele lui Dumnezeu în delirele cele mai grosolane ale pasiiei.

Scôla care se dice spiritualistă ne va da ôre o mai bună soluție a marei probleme a destinatei umane; ne va da ôre un mai bun răspuns la chestia sinuciderii?

Stenio care, în romanul *Lelia*, personifică, după șișa autorului, entuziasmul și poesia, re-

sumă ast-fel filosofia acestei cărți și în același timp trage conlusiile :

« Și tu, strigă el, adresându-se către Dum- « neșeu, putere necunoscută pe care naiv am « adorat-o odinioară, domn misterios al plăpău- « delor nostre destine, pe care 'l recunosc încă « dar înaintea căruia nu mai me prostern. Dacă « daturia mea este să'mi plec genuchi și să te « bine-cuvintez pentru această viață amară, ma- « nifestă presiuța ta și fă ca să sper cel puțin « că voi fi aușit de tine! Dar ce am să sper « sau să me tem? Ce sînt pentru ca să așii mânia « ta sau să merit amorul tei? Ce bine sau reu « am făcut aceea jos? M'am supus la organi- « zația care'mi era dată... Am împlinit sarcina « mea de om. Dacă tu ești un domn vindicativ « și plin de manie, morțea nu'mi va fi un re- « fugiu, și nu aș escăpa, ori-ce așii face, de es- « piațiile celei alte vieți. Dacă tu ești just și « bun, tu me vei priimi în sinul tei și me vei « viudeca de relele ce am suferit. Dacă nu ești... « oh! atunci, sînt însu'mi Deul și domnul « meu, și pot să sfărăm templul și idolul. »

Și aflînd îndoiață pretutinderea, speranța nicăirea, sătul de a suferi și a căuta îndeșert adevărul și fericirea, Stenio se ucide. Stenio are dreptate. Dacă toate sunt întunec în viitor, întunec în prezent; dacă nu știe nici ceea ce este, nici ceea ce are să facă pe pămînt; dacă viața este un mister și o enigmă fără cuvînt, pentru ce mai pôte să fie bună? Când greuta- tea durerilor va întrece suma plăcerilor, când va fi coprins de sașiu sau numai de urît, pen- tru ce să nu scape de dînsa? Nu are el drap- tul îndată ce are puterea!

Omul trăiesce numai din speranță. A'i in- chide viitorul, este a'i lua forța d'a suferi pre- sentul, este a'l condamna ôre-cum să se des- cearce de viață. Pentru ce cele două mari secte filosofice cari și împărțeau Roma sub Imperiu, a lui Epicur și a lui Zenon, altmînterea atât de opuse în morala lor, se învôlau ca să per- miță și să consilie sinuciderea? Pentru că am- endoă se acordaă ca să limite esistența omu- lui cu mormîntul; și îndată morțea nu mai era, pentru Epicuriani de cât un liman contra durerii, pentru Stoiciani de cât o îngrădire con- tra servitudinii.

Aci nu este, precum am veșut, un scepticism determinat, nu este o negație cuteșătoare care caracterișă în literatura contimporană scôla despre care vorbim. Ea se îndoiesce; însă chiar îndoiala ei este vagă, indecisă, flotantă. Scep- ticismul ei este mai mult lipsa de credință și de credințe proprii, de cât o ostilitate credinței comane. Ea mai mult se svêrcole în gol, decăt combatte ca înamică a verităților. Ast-fel, în fața

german *warg*, care înseamnă tot de o dată lup și bri- gand, și se reășă în *Wehrwolf*, garon (lup)? Este mai probabil de alăturat cuvîntul german cu sanscritul *vrkas*. însă *vrkas* nu pute aseneza să se lege cu *varkas*? Este de luat în seamă că numai limba anglo- sasonă, pe cât știe, din dialectele germanice, întrebun- țineă cuvîntul *orc* cu înțelesul de demon.

întinerescilor cari se întind din-colo de mormânt, ea vede tot d'a-una înălându-se acest cuvânt teribil : Póte! și aude tot d'a-una resunând în auzul teribilă cestie a lui Hamlet : Ce este din-colo ? Ar voi să creâă une ori că nu este de cât neantul; dar, reu asigurată chiar în această speranță, ea recade neincetat în strimtorările ei și grămădesce sofisme pentru a se încurajia la sinucidere.

« Sinuciderea, ăice Zafi!... Ș'apoi? Apoi, « neantul... Mai antelū termină-se destinata « mea cea rea! Ș'apoi?... Hei bine! apoi, în- « fernul... dacă este unul... Dar nu, nu « este! (1)... »

Asupra punctului acesta nici Antoniu nu scie mai mult de cât Zafi; căci el nu scie nici mai mult de cât Stenio asupra înțelesului vieței.

« Este probabil, ăice el, că voiū ajunge ca « cel alți, după un ore-care numer de pagı, la « termenul unei căletorii al cărei scop nu l'sciū, « fără să fi ghicit dacă viața este o glumă hu- « fonă sau o creație sublimă. » (2)

« Și când cuget că nu ar trebui, pentru ca să « es din infernul acestei viețe, de cât rezoluția « unul moment; că după o secundă de agitație « frenetică póte să urmede *repausul neantului*; « că nimic nu póte, nici chiar puterea lui Dum- « neđeu, să impiedice acesta d'a fi, dacă volesc... « Pentru ce dar să nu o volesc ? Vre un cuvânt « me opresce? Sinuciderea!... Sigur, când Dum- « neđeu a făcut din ómeni o lotărie în profitul « morței, și când nu a dat fie-căruia dintr'engi « de cât forța d'a suferi o cantitate de dureri, « a trebuit să cugete că acest om va cădea sub « sarcină, atuncea când sarcina va întrece for- « țele lui. »

Așa cugetă Antoniu, și judecata lui este ne im-putabilă. În dată ce viața, perđend caracterul ei de probă, a perdut esplicația și scopul ei moral, ea nu mai este de cât un joc al asardului, o lotărie, și jucătorul nefericit are tot d'a-una dreptul să fugă.

Acelaș drept reclamă și Chatterton : « Am « dreptul să mor... Jur nainteă vóstră, și l' voiū « susține nainteă lui Dumnezeu. » (3) Și când a usat de acest drept, el intonă acest imn la mórte : « O mórte, ánger de scăpare, cât ești « de dulce! Aveam dreptate să te ador, dar nu « aveam forța să te cuđeresc. »

Într'această apologie a sinuciderei, autorul *Lelieș* desfășură o mare varietate de argumente. În romanțul seú *Jacques* aflăm áncă sofismele lui Saint-Preux : « Când viața unul om este vă- « tămátóre unora, îi este o sarcină, inutilă tutu- « lor, sinuciderea este un fapt legitim și pe care l'

« póte face, dacă nu fără regret că se lipesc « de viața, cel puțin fără remușcare cá l' pune « un termen. (4) Dar interesul moral din carte « întrece mult această tesă; căci sinuciderea care « vine ca un desnodământ, se arată nu numai a- « probată, dar și inobilită, esaltată, transformată « într'un act sublim, într'un sacrificiū eroic.

Apoi, într'alt roman, *Indiana*, George Sand a stabilit mai neted teoria filosofică a sinuci- derei.

« Să plecăm împreună, ăice Ralph Indianei. « Să ne întórcem la Dumnezeu care ne-a esilat « pe acest pământ de încercări, într'această vale « de lacrimi, dar care, cred, nu va refusa să ne « deschidă sinul când, trudiți și sfărâmați, vom « merge să l' cerem clementa și mila lui... Dum- « neđeu pe care l' adorăm tu și eu, n'a desti- « nat pe om la atâtea miseriei, fără să l' fi dat « instinctul d'a scăpa de ele; și ceea ce face, « după ideea mea, *principala superioritate a « omului asupra brutei*, este că înțelege unde « este remediul tutulor relelor seale. Acest re- « mediū este sinuciderea. »

Cu dat mod d'a înțelege destinata umană și a esplica scopurile providenței! Dumnezeu a făcut pe om nefericit, este adeverat; dar prin o admirabilă înțelepciune și o părintescă bună- tate, el l'a dat sub mână remediul tutulor re- lelor seale : acest remediū este puterea, și mai mult áncă, « instinctul » sinuciderei. Animalul neresonabil suferă, se reséma, și așteptă cu pacientă mórtea; omul inteligent scie să se scu- ture, și când durerea este mai tare de cât dên- sul, scie să scape de strânsórea ei îngind de vi- ață. Și acesta e sigilul mării seale, semnul su- periorității seale, triumful forței seale! Și pentru aceea l' s'a dat rația! El este superior brutei, nu pentru că cunoșce și adoră pe Dumnezeu, nu pentru că iubesc formosul și aspiră la bine, nu pentru că se simte împius de o dorință pu- terică către veritatea eternă : nu, ci pentru că are cugetarea de propria lui sfărámare și pen- tru că póte să se ucidă!

(Va urma)

Eng. Poitou.

Când Mazzini va avea statue de aur în tóte ptețele, se va putea infine esplica eterna impu- tare de violință care se aruncă în capul tutulor ómenilor onești cari s'au consacrat la derámá- rea regimelor actuale.

(Lanternă din 28 Noemvriū.)

Henri Rochefort.

(4) Tot acest vechiū și vulgar argument, îl aflăm pretutinderea. « Voi numiți crimă ceea ce vreau să fac : ve încelați. Sinuciderea este crimă numai atuncea când distru je un lucru util, când fură pe cine-va. » *Frère et Soeur*, de Aug. Luchet.

(1) *La Salamandre*, de Eug. Sue.

(2) *Antony*, dramă de Alex. Dumas.

(3) *Chatterton*, dramă de Alfréd de Vigny.

UMBRA LUI MIHAÏU PE RUINELE LUI SEVER (SEPTIMIŪ)

*Scena se petrece la 1820, un an înaintea revoluziei
lui Vladimirescu)*

CĂNTUL I.

O Musă, te escăptă!... destul!... somnu'ți ajunge!...
Te scoliă, lingă stnu'mi te-aședă!... volu să cânt!
A lirei, încă jună, o cordă mai atinge,
Și'n stnu'mi varsă verva'ți și focul tei cel sânt!

Din Elicon descinde, din culmea'i gigantescă.
Incet! căci 'mi-este tēmă c'al tei plāpānd picior
Vr'o stāncă blāstematā în drum sū nu 'l isbescă
Și'n loc de foc patetie, sām'i dai rece fior!

A! da, te ved în fine, qimbind ca 'n tot d'a-una.
Formosă, grafiōsă și plinā de amor;
Egți tu. Cunosc mișcarea'ți! Da, iecă și cununa
Pe fruntea'ți cum strelnce, căci stele o 'ncinglor!

Și vocea?.. Dest-i, Musă! Sînt sigur, te ved bine,
Egți tu!.. Dar, salutare, o Musă! te respect!
Vorbește! Nu te teme! sînt numai eu cu tine!
Te-ascult. — Observă numai cum palpit'al meu pept.

Îți jur pe ori ce sacru, pe ori și ce din lume,
Că blāstem fără milă pe ori care profan
Ar cuteța să rișă, o Musă, d'al tei nume.
De trāsnet volu să pēră!.. de ghiara lui Satan.

Cânt gloria străbună, o patrie ce plānge,
Gemānd sub grele lanțuri, sub jugul cel barbar;
Supusă unor monstri tirani, setoși de sānge,
Iufamî, fără de lege, semāntă din Tartar.

O timpuri, qile-d'aur! o secul plin de viētă,
Cānd strănepoți Romei, incinși de sacrul foc,
Cu brațul plin de arme, în țera lor mārētă,
N'aveu de nimeni tēmă, sub domnul patriot;

Domnia ei de la Tisa, d'a dreptul pin' la mare,
Vorbă limba străbună, rīdea, căuta, juca.
Sclavia pentiu dēnși, v'o spun cu 'ncredințare,
Era ce-va fantastic, căci nimeni n'o 'ndura.

Țeranul din colibă și domnul din palate
Jurau p'aceeași cruce, când timpî grei sosiași,
Să mōră pin' la unul, cu cugete curate;
Să 'și apere penaiți, femei, copii, ce-aveau.

Ei legi aveau puține, judecatori nici unul,
Comisiî, tribunale, nici șioptă nu era;
Iar tesmele spurcate, tiranul și străinul,
Departate sta, căci faciari și furia'i gonă.

Respectul către sacre, cuventul de onōre,
Orōre pentru crime, amorul de părinți,
Pe fruntea fie-cărui depiuse, cu 'ngāmfare,
Vedeai lucind ca sacre și imortali credinți.

Muntēni, Moldovenul, frați bunî d'același sānge
Cu cei ce plāng, suspinā la Tisa și Carpați,
Erai un corp, un suflet, ce 'n pept cu dor se strānge,
At Romei fii c'o vorbă acilea concentrați.

O umbre eroine, Mihaiū, Stefan, Corvin,
Și vol, Mircea și Nēgu, ilustri Basarabi,
Să 'mi spuneți voi, acuma, când faciari ard în mine,
De ce urmași voștri d'acum sunt așa slabi?

De ce suferi jagul, insulta, desonōra
Unui popor selbateg, venit din munți-Altai,
Și tac, nu qic nimica, ca melul la junghiere
Îndurā cruța mōrte, fără a striga un Vai!?

De ce sufer ca limba și legea și credința,
Strābuncele moravuri și tot ce au mai sânt,
Cālcați sub picior, să 'ndure umilița
Orgiilor neapase pe sacrul lor pāmēt?

De ce cu neșisare priveș p'a lor consorte
În prada desonōrei că sufer, per, gemēnd?
Să vedă sânta cruce, d'altarul seî departe,
În mii de țărăule, prin stăule dācēnd?

Să vedă-a lor copile, sorori, mame iubite,
Fortate să servescă la Turci desfrēnați,
Martiriul desonōrei, din fașă-le rāpite,
Tārāto și nicise de monstri scelerati!..?

Trufașa Semilună pe turlele vrestine,
Și preoți din temple ca căni spāndurați!
Și nici o picătura d'al vostru sānge 'n vine?...
Din contră, neșisare! O umbre, ve sculați!

Lăsați locașul păcei și pētra mōrmentālă,
Venii într'astă lume, eșii, ve aretați!
Priviți drēpta și stānga, vedeți sōrta fatală
Ce-avu să pātimescā ai voștri fil ingrați!

O spune, Mircea, spune, te jur pe spada'ți lată,
Pe gloria'ți imensă, pe peptu'ți de Romau,
Dacă când-va în viētă'ți, veđut-al vre o dată
Romānul ca să'și plece genuchul la tiran?

Romānul, sub domnia'ți scia să se respecte,
Scia și ce să facă, să fie respectat;
Dar ađi, veđi infamie, trādare, legi nedrepte,
Despreț de cele sacre, profane și peat!

Și tōte-aceste rele, o Umbre, sunt aduse,
D'afară, de streini ce 'nec acest pāmēt;
Romānu'n desperare, o beșce se apuse,
Uitānd și legi, ș'onore, și sacrul jurāmēt!

Trei seculi ađi trecură, de când Domnul Daciei
Peri scăldat în sânge d'o ghیارă de Valon,
De când câmpia Tordel fu martur' infamiei
Ce'mpinse 'u umbra nopțel sărmanul nostru tron.

Cinci seculi 'ș'i-aŭ luat sborul de când Mircea bătrânul
Făcu să'și plece căma stindardul musulman;
De când el la Rovine, imprăștie ca fumul
Armata colosală cu mândrul ei Sultan.

De ani sunt patru sute de când Țepeș-Tiranul
Pe Hamza 'l trase 'n țepă cu opt-deci mi' de Turci;
De când puse în gônă pe Mahomed Sultanul,
Pe care puțin fuse d'a nu' l repune 'n fureci.

Și tot atâtea seculi de când Stefan cel Mare
Sdrobi, calcă 'n piclăre în câmpul Beabotant
Superba Semi-lună cu ôstea 'l de mirare.
Condușă, ca o turină, de mi' de căpitan.

Ce ăic? Dar las tăcerei mi' fapte gloriose
Ce 'ncununară fruntea atâtor mi' eroi;
Las câmpii, dumbrăvi, colnice, munți, piscuri, văi for-
muse.
Să spună 'n fața lumii, căci eu me trag 'napoi.

Dar, Musă, ved că tremuri? Ai tei ochi lacrimedă? 11 25
De ce? — A! sciu! Ai dreptul; privind timpul trecut,
Veđend pe cel de față, accentu 'l înceteđă,
Se stinge 'n peptu 'l focal și lira-mi a tăcut!

D'ăi sci tu ce durere, ce fiacări peptu'mi arde,
D'ăi sci tu câte lacrimi vărs singur suspinând,
D'ăi sci câte blăsteme din buđa mi' grosnic cade,
Ai ăice: mergi, poete, urmedă dar cântând!

'Nainte, dragă Musă, încep din nou cântarea!
Curend căci timpul trece! Deștul ai lacrimat!
Gândesce că nici plănaul, nici jalea și 'nristarea
Nu pot chifăma la viața cadavru' înghițat!

Dar ce? Ôre să credem că sorta României
Va fi așa de crudă în cât s'o lase 'n foc
Mai mult? Nu, nici o dată; căci genul sclaviei
Cu timpul a să crape, să peră dintr'ast loc.

Și nu scii ôre, Musă, eterna providință
Din ceruri ce revelă în somn la muritori?
Nu scii cum prin mistere divine sa voință
La ômeni desvelesce prin angeli sburători?

Asculta, pațiență! Vedé-ș'i cum a'arată
Misterele ce-acolo, în sinu 'l, ține 'nchis,
Dar numai unui suflet candid și fără pată
Curat ca inocența, de vișii neatina.

CĂNTUL II.

O ăi de primăveră, formosă, 'ncântătoare,
Când globul ni se pare un paradis cereac;
Când mi' de păsărele, în selbe seculare,
Să crezi că ești te face în corul ângeresc.

Speranța cu mândrie, superba sa blamidă
Intinde preste selbe, liveđi, dumbrăvi, câmpii;
Când fica primăverei, gingașă și timidă,
Pre sinul dimințețel întônă melodii.

Când Apolon prin spațiu, în caru' l de rubine,
Temperă violența fugariilor turbați,
Și merg ca să se-afunde în unda mării line,
În vastele abise, de cale fatigați.

Era — Când eu, de gânduri sdrobit, de desperare,
Eșiam să dau drumul suspinelor spre cer,
În locul ce ș'acuma conservă cu 'ngânfare
Un nume de Cesare, Septimiu Sever!

În dreapta, p'o colină, ca lumea de bătrână,
Un mar țel-naltă fruntea aprăpe pin' la nori,
Negrit de vântul Iermei, de ôrba ei furtună,
Stă falnic și privește la slabi muritori.

Un muschiu, singura haînă, din creștet pin' la pôle
Învalue părețel, ca sacru ornament;
Sub densul se destinde verșin' o mică vale
În care flăramele de statui ăce în vânt.

Urgia-atâtor seculi pe fruntea lui trecută,
Barbari fără numer, sub el s'adăposti;
Dar vană fu 'ncercarea, căci cruda lor natură
Se sparse de tăria 'l, curând se nimici.

Imense legiune, spurcate mi' de sete
De Goți, Vandali selbateci, de Ostrogoți, Alani,
De Wesogoți ca frunđa, de Huni cu lunge plete;
Dar toți, ca o scintee, periră 'n căț'i-va ani.

Or'i-cine când aude al lui Atila nume,
Al ăstu' Mongol-Monstru, al Cerului Flagel,
Sughită că de mörte, căci el fu pentru lume
Urgie, foc demonic ce stinse tot sub ei

Venir' apoi Tătari ca grindina pe grâne,
Sub scutu-le sdrobiră popoii nenumerați;
Dar sorta le comandă curend a se supune,
Ca grindina de vânturi, ei fură a ulberați.

În dosul astor ăiduri, în partea apusană,
Se 'ntinde, geme, urlă, Danubiul prin luncii,
Bătrânul lung balaar, antic ca lumea vană,
Cu capu 'n fundul mărel, cu coda 'l între stâncii,

*Inghițata
lauto*

Turbatele lui valuri, tărăte 'n alba spumă,
Suspinele 'i sinistre, mugirea 'i de Titan,
Etern, mergând spre mare, repetă chiar ș'acuma :
«Victorie, Onore și Glorii lui Traian!»

Indată ce privirea s'aruncă drept pe undă,
Zăresc 'nălțându'și fruntea cea vastă de giganți
A stîlpilor de pîtră ce 'n Danărea profundă,
In matca năsiposă, mai jos stați sfundați.

De opt-spre-zece secolii Saturn și cruda 'i cîsă
Se 'ncercă 'n vecinicie să veđă rătăcind
Aceste monumente, dar arma 'i sângerosă
In mil de fărâmele se spulberă isbind.

O! dacă aste țiduri, din 'nalta Provindință,
S'ar încerca să spună acestor fiți ingrați
Că morți din morminte, veđendu-le-umilita,
Torente vârs de lacrimi, că plâng, de ei ulțați;

Că miș de milioane de valuri spumegose
De denși se isbiră și 'n vînt s'adă nimic;
Că orbole-acilone, mugind, de ei se spaso,
Și vecniciei și justii marturii remase neclintite.

Atunci, jur pe Tăria, pe locul Nemurirei,
Pe grănicile Iadurii, pe Umbra celor morți,
Că toți Români 'n clipă, din somnul nesimțirei,
S'ar descepta ș'ar sparge a Libertății porți!

Pe vîrfurile astor stănce, atunci cu mult mai 'nalte,
Sta reșemat cu fală un ponton uriaș,
A căruia sute brațe, in Dunăre scălate,
Servi de trecătoare Românului Trufăș.

Și dacă 'n noaptea-adâncă, urechile simțitoare
S'ar apleca ș'asculte p'un stîlp al lui Traian,
Ar auzi un gemet, din unda mugitoare,
Țicînd : « Blăstem ! .. Uitare ! .. Infame Adrian ! »

D'aci spre meșă noapte, in mică depărtare
Se 'ntind munți Daciei, de brați încoronați ;
P'a căror 'nalte culmenii Romani-adeșe ore
Victorioși, din lupte se 'ntorse săugerați.

Pe creșta astor culmenii, prin rîpele tăcute,
Când lumea dorme dusă, o bulă cu amar
Suspina, și 'n accente, prin vînt și vîi perdute
S'aud strigînd : « De capul sperjurului Maghiar ! .. »

Și vîntu 'n borea sereș prin franșă când murmură,
Scăpat din țermul Tisei, suspina repețind :
« Românilor, lipsescă din voi barbara ură ! ..
« Goniți tiranii vostri, sclavia sugrumând. »

Tu, Dunăre apumosă, ruine seculare,
Colone tari ca timpul, și voi, superbe stănci,
In care colț de lume, pre care fuud de mare
Stă Șorta României, scaldată 'n jale adânci ? ..

Oh! spuneți, Monumente, in atmosfera păceș
Sburat-a și prin spațiu se premlă rătăcind ? ..
Perdută fi-va ore in valea-eternității !
Obsoură, fără nume, la noi ne mai gîndind ?

Indată surdă voce din valea sunătoare,
Din unda tremurândă, din murul înverșit,
Eși, și legănată p'a vîntului suflare,
Vorbi, ș'al văleș eco response repeți :

« Române, mergi de spune că Șorta țerei tele,
« Din lanțul servituteș e gat'a s'arunca;
« Că farul libertății apriș măriiș sece,
« Procede înainte-ți, curînd se va 'nalța

« Mai spune că Destinul din sinul Românieș
« Va face să resară ca lîrba dupe ploș,
« Bărbați cu geni 'nalte, vrăjmași ai tiranieș,
« Martiri ai Națiuneș și imortali eroi !

« Adaugă că 'ntr'ensa scinteaș poezieș
« Ca fulger va străbate in peptul tuturor ;
« Că 'n epopei sublime, in regia Vecieș,
« Poeți seș 'nalța-vor acest antic popor !

« Că Tronul eș indată, incins de o coronă,
« Umori-va cu mândrie p'un Principe Româș ;
« Că totă Europa, din ginta cea romană,
« Scăpa-va țera-voastră de crudul jug păgân !

Aci vocea doctină, încet, încet, se perde ;
Un urlet vag semăne prin vale rătăcind ;
In dreapta și in stînga nimic nu se mai vede,
De cât eterna undă columnelș isbind.

Dar țiosa ca prin farmec spre câmpii Vecinicieș
Pășesc ca și visul in țiori, la desceptat,
Și noaptea mândră 'ncepe prin haosul Tărieș
A 'ntinde velu 'negru cu stele semănat.

Căci Sorele pe ceruri s'aplecă și sântescș,
Dispare din vedere, de cursu 'i obosit ;
Un vast vel de purpură imensu 'i corp umbrescș ...
Sublimul murg al sereș se 'nalță, s'a ivit ! ..

In stînga, 'n depărtare, prin silvele 'nverșite,
Ved luna cum se 'nalță, tăcînd, pe carul seș ;
Se pare că stejari din sinule-o trămite ! ..
O ! ce sublim spectacol, Putinte Dumneșod ! ..

Se pare că Iehova, pe Tronul Nemurireș,
C'o mână ține luna, planând pe negri nori,
Cu alta farul țileș, fontana viețuireș ! ..
O omeni, stați de fașă, cu groșă, cu fior ! ..

Aruncăți o privire, ingrată creaturăș,
Reflectă o secundă, nesocotit ateu !
Privesce-un fir de lîrbă, crescută de Naturăș,
Și veđi, simte, cunoșce pe Tatăl Dumneșod !

Încercă-te, infamă, cu slaba ta putere .
S'aruncî seînt eia vîetei, ăst foc Dumneşesc ,
Unei momî de tină, produs d'a ta plăcere ,
S'o faci tu mai perfectă pe planu'îi nebusesc !

Privesce-apoi la tine şi veđi dacă 'n natură
Vr'o machină veđut-ai, ori cât de fin' ar fi,
Să fie mai perfectă, mai fină şi mai pură ...
Şi 'îi jur pe rađa vîete'mî că tu t'eî umili.

Un bilion de seculi aruncă-te în urmă
Cu gândul şi vedé-vei că n'afii început !
Te perđi în veclnicie !.. Şi 'n cele după urmă,
Cu mâna p'a ta frunte, adoră şi fil mut !

O Domne Creatore, a căruia Putere
Din Empireă se 'ntinde şi pînă 'n Infinit ;
Ce 'n atmosfera păcei privesc într'o tăcere
Sperjuriul, trădarea, pecatul mostenit ,

Te 'ndură către mine, scînteia ta divină ,
Şi dă'mî putere, sante, să pot ori când mări
Eterna'îi Providență ; şi fața ta semină
S'o vadă fericiți eroi când vor muri !

Bine voescé, Dive, să 'nsufli sentimente
De Pace şi Unire la fii tei Români ,
Să spulbere tirani prin smircurî şi morminte,
Să scape fca Romei d'acestîi feroei păgânî !

Dar astrul către ceruri fucet, încet procede
Şi bolta azurie brăzdeđă majestos .
Căci sorele 'n tăcere în Dunăre se perde ,
Fugēnd din fața nopței şi discul argintos .

Colina,urul, vatea, columnele şi unda
Absorb cu fericire al seū palid reflect ,
Ca rađa unei lampe, când cērcă să petrundă ,
Prin négra nopței umbră, în colțul cel discret .

Şi stelele 'mpregluru'î, în mił de miriade,
Scîpesc, lăsănd în spațiu scîntel ca prin mister ;
Din când în când se vede din horu-le cum cade
Mai multe milione, stingēndu-se 'n eter .

Un frēmăt printre franđe, d'a vēntuluı suflare ,
Uđor rădică peri print'renși adiind ;
În vatea-ascunsă 'n umbră, o bolă cobitoare
Gemēnd țaf plānge sōrta ... a morte tot cobind !..

O suflete 'negrite , sperjure, criminale ,
Eđi singur într'o nopțe în silve , pe câmpii ,
Ruine sađ pe unde, pe piscurî sađ în vale ,
Şi veđi cr m te inspiră, cum cađi în reverii !

CĂNTUL III.

La međul nopței singur, într'aste părți tăcute
Eram, şi în tăcere natura coutemplam ;
Gāndiam la nenurire, la lumile perdute ,
La patria'mî robită şi 'n peptu'mî suspinam .

O statuă cfontită, de timpuri mutilată ,
De mâna sacrilegă, de barbarul cumplit ,
Zăcēnd mai la o parte, nîtarei aruncată ,
Seri loc de repaos la corpu'mî oboșit .

« Statuă ! cine scie ce mare om pre lume , »
Dicēm, « odiniōră şi tu represintăi !
« Dar ađi ești aruncată în vēnturi, fără nume ...
« Desprețul 'îi-e protector, nici cap, nici corp nu aîi . »

Vorbiam când către ceruri, nălțānd a mea privire ,
Ved luna conjurată de munți, de negri nori ;
Iar boltele 'nstelate, atunci, ca nălucire,
Periră, şi 'n tot corpuł simțiu trecēnd fiorî .

O nopțe 'ntemeiată ca Tartarul de plāngerî,
Şi fulgere sinistre prin spațiu șerpui ;
O cetă infernală de negri demoni, āngerî ,
Şi trāsnetul cu grōză d'a lungu bubui .

Scînteia trāsnițore, picānd din altă sferă ,
În clipă, șuerāndă în drepta mea isbi ;
Pămēntul se deschide, lāsānd în atmosferă
Miasme mormēntale ce capu'mî anețî .

Un uragan teribil, acăpat din nordul lumel ,
Mugăia, urla seibatec, copaci resturnānd ;
Iar Dunărea turbată gēma sub pondul spumel ,
Pămēntul sub piclōre'mî simțiu cutremurānd .

Palōrea mormēntală pre fațu'mî se depinge
Şi peri după capu'mî în clipă se sburlesc ;
Credēm fatala oră, când lumea se va stinge ,
Căci buzela'mî vibređă şi dinți'mî clănțănesc .

Eram într'astă stare, când vēntul ostiase ,
Pămēntul sub piclōre'mî nici cum se mai mișca
Şi unda spumegată în clipă se calmase .
Cer, stelele şi Luna poetice zimbăia .

Tăcere mormēntală şi plină nemișcavo
Domuļa din capul lumel şi pînă 'n infinit ;
Bătaļa indiscretă în peptu'mî cu 'nfoare
A inime'mî sdobite simțiam necontenit .

Un orologiu vestesece a nopței jumătate ;
Bătaļa sa silită, fu gravă, cu fiorî :
Vibrările sinistre, de eco repetate,
Sburău în veclnicia pre negri-uitărei nori ,

O rece adiere, sburând din mără noapte,
In gluru'mi, ca prin farmec, curând se 'ncolăci;
Un geniu invisibil, înălțat în blânde șopte:
• Române! stai! ascultă!... O umbră'ți va vorbi!..

O umbră!... cum? un geniu?... și celălalt în cogitare,
Acum!... într'astă oră?... și 'n corpul mișcării
Fiori!... O Doamnă!... Tată!... cu sânta'ți îndurare
Veghlață!... Dă'mi putere... te rog... să pot privi!..

Pământul se deschide!... O umbră morimentală
Zăresc!... ese... se 'nalță... încet... a și eșit!...
Ea stă... privește 'n gluru'!... pășește triumfală!...
S'opresc și spre ceruri vederea 'și-a țintit!

So 'ntorce... mai privește... urechla'și îndreptează...
Ascultă!... dar, o Doamnă! se trage înapoi...
Un gest de desperare din cap lasă să cață
Și fruntea'ți lată, vastă cădu pe umeri gol!..

Durerea'ți se mărește, căci capu'ți tot se 'clină,
Și peptu'ți se dilată, suspină cu amar...
Pre limba'ți tremurândă accente se combin
Și strigă furișă: « Fanar! Fanar! Fanar! »

Ce spectru ved 'naintem'ți? ce umbră infernală?
Cu groză și cutremur tu gându'mi me 'ntrebați;
Dar negrul nopții geniu, ascuns în verdea vale,
Răspunde: « Nu te teme!... e Umbră lui Mihaile!... »

Mihail? Nu! căci momentu'ți prin stăncele perdate
Din negrul câmp al Tordei, ați zace părăsit,
Și nimeni de atunci, căci sunt ați an' trei sute,
De densul nici o dată ca geniu n'a vorbit.

Gândiam..... Când tristul geniu cu fală mână 'ntinde
Pășește și accentu'ți detună furios:
• O țară neferice! ce jale te coprinde!
• Cădușul din 'nalta'ți tréptă sub paloșul tăios!..

• Ingrată, 'ți-ad aminte acele țil' senine
• Când fruntea'ți cu mândrie 'nalțai pînă la nori;
• Când populi 'npregluru'ți și cetele străine
• Veneau umilitore să'ți dea cununii de flori.

• Când brațele'ți eroici și armele'ți cu fală
• Striviău, fără de milă, pe barbari cumpliți,
• Când stégul libertății pe fruntea'ți triumfală
• Nălțat spunea la lume că liberi toți trăiți.

• Când Dacia strebună și gloria romană
• Se reflecta pre față'ți ca luna pre câmpii;
• Când peptul tei ardinte la falma cea tralană
• Sălta de bărbăție, ardea de vitejii!

• Când rirurile limpezi și câmpurile 'ntinse,
• Hoșinde erau pline de mișcării capități;
• Când arbori și munți, armatelor tuvinse
• Serviau do visuină, culcaș la alungați.

• O Dunăre, te secă și matca'ți năsiposă,
• Cu oșe semăntă, arată tutulor!
• Călugăreni, te'nalță, și fruntea'ți săngerosă
• Să spună câte cete periră 'n spada lor!

• Rovine, Valea-Albă, eterne monumente,
• Ce s'aă făcut eroi ce-atunci v'aă sigilat?
• Periră!... ș'al lor sânge ce-atunci curgea torente,
• Nici urină nu mai lasă... în apă s'a schimbat!

• Moravuri, dulce limbă, usașe seculare,
• Virtute strămoșescă, omore, unde sunt?
• S'aă sters!... și moleciune, și vișii, nepăsare
• În inimă ați ocupă locașul cel mai sânt!

• Tu, mamă, de ce astă-ți, ca 'n timpi vitejiei,
• Nu țicli la fiu'ți juoc: Mergi, luptă-te și mori!
• Fecioră, de ce suferi catena infamiei?
• De ce nu țicli 'amantu'ți: Te du, dacă m'adori!

• Sperjuri! gândi-ați ore că sorta țerei voștre
• Să serve jucărie la populi păgâni?
• Ulfat-ați că 'n pământu'ți, ați zac oșele noastre?
• Că gemem din țerănă? că sunteți toți Români?

• Părinte! dă'mi putere, într'astă oia-ameră,
• Să blestem fără milă pe ori-ce trădător;
• Să pot într'astă umbră, silenț ce me 'mpresoră,
• Să 'nalț prină la tine, accentu'mi tremător!

• Satan! prepară'ți ladul! vâpăile'ți aprinde!
• Fă 'n fluviu'ți să curgă aramă, plumb topit;
• Cărligele'ți ascute să poștări și 'ntinde
• P'acolo negrul suflet, când ei vor fi murit!

• Ingrăți! viața voastră în chinuri și durere
• D'a rândul, mai mulți seculi, să cure suferind,
• Muncii de consciință, să mergeți spre tăcere,
• Dar vuete grozave s'afășii în glur, răcnind!

• Să credeți că 'n spinare purtați tot firmamentul;
• În față-ve s'apară cadavre mișcării de mișcării;
• Al mării negri monstri, lăsându'și elementul,
• Pe capu-ve să verse veninul cu urgi!

• P'o mare spumegosă de lacrimi și sânge,
• Pe valuri de suspine etern să inoțaiți;
• Să gemeți în turbare; să nu puteți a plânge;
• Batjocură s'ajungeți l'ai vostri subjoțați!

• Teribile turnente de fame, sete-ardinte:
• În față-ve stea fructe, să nu puteți gusta;
• Sub pași-ve să curgă cu murmur sorginte,
• Dar nici o picătură să n'aveți parte-a bea.

• O noapte infernală, cu urlete selbateci,
• În gluru-ve s'apară, prin ea să retăciți!

* Fantome 'ngrozitoare prin d'etori, v'ăi fantastici,
* Rinjinde, să ve strige : « 'nainte ! .. ve grăbiți ! »

* Durerea mă sufocă ; cuvintele 'm' pe limbă ,
* O D'omne, se confundă . . . confundă crima lor !
* A țerei s'ortă crudă, te rog, P'ărinte, schimbă ! ..
* Spre pacea 'm' mormentală 'm' i'ad' eternul sbor ! *

Și umbra era gata să 'm' p'ără din vedere,
Când vocea 'm' o oprește , rugând-o tremurând
Să 'm' spună fără temă , d'a dreptul, în tăcere,
Ruina săd' m'ăritrea acestei țeri gemend !

O Umbră , dacă cerul din 'nalta sa favore ,
* În față 'm' te tr'ămise , din negrul te' morment,
* Te jur să 'm' spuni ce s'ortă în viața viitoare
* Prepară României p'acest miser pământ ? *

Dar Ea : « — Ce gintă ăre din lumel' perdate,

* Ce nație te chiamă cu dor Iubitu' 'fii ?
* — Din ginta cea latină, ăst cer să nu 'm' ajute,
* Din nația Română, Român sint pur și vii !

* Ei bine , strănepote, Iubita Românie
* În cer se represintă c'ă 'n veci 'n va peri ;
* Curând și fericirea pre 'ntinsa e' câmpie
* Rîdendă va strebate ; puțin va suferi.

* Curând ș'aceste Viperi, fanarica v'ăstare,
* Călcate sub picl'ore vor fi de frați ței !
* Un fiu dintr'a'ast' locuri, în vară s'itoare,
* Cu spada destecată , va scote fum din ei !

* Trufașa lor putere, ca roa după fl'ore ,
* Va face să dispară, etern, ca visu 'n țlori ;
* Din frați' 'l' cel mai ageri, conduși d'al v'ieței s'ore,
* Vor fi p'ăstori voștri, stăpâni, legislatori !

* Dar însă, trădători ș'atunci ca tot d'a-una
* Ca verini printre grâne, roșend tulpina lor ,
* Cum nori d'astă n'opțe ascunse 'ntr' 'enși luna,
* Așa și el s'ărmanul peri-va 'n ghiara lor.

* S'ărmana Românie, un câmp de desperare
* Atunci se va p'eface, căci cruzi Musulmani,
* Ca frunța și ca țerba , căd' e-vor cu turbare
* Pre d'ensa, dar ca frunța peri-vor în dof an.

* A nordului v'ăstare, inculta gintă slavă ,
* Lua-va partea voastră la lupte și nevoi,
* Cu scopuri infernale ca centicipa 'l' slavă ,
* Să 'nghită România și bravi sei eroi.

* Cu sânta cruce 'n mână, cu preoți 'nainte ,
* Veni-vor să ve scape de Turci carnefici ,
* Cercase-vor să 'njuge la tronul lor putinte
* Și limbă și tradiții... cest' fi de barbari Sc'ți.

* Aci e lupta mare , aci se p'ote-alege
* De-aveți în sinul vostru antic patriotism :
* E vorba de trădare, de nație, de lege,
* De perdere de nume, de jug și despotism !

* P'omâni, deschideți ochi, pădiți-ve onorea ,
* Vipera nici o dată la sîn să n'o 'ncălziți.
* Căci noi în Europa crescut-am ca o fl'ore
* Și ochi tutulora spre Ea stați ațintiți.

* Austria se 'ncercă mirosul ei să s'orbă,
* Iar fiu lui Atila s'o p'orte 'n peptul lor ;
* Rusia s'o transplante în țera rece, orbă,
* Pre țerțul asiatic s'o ducă ca odor.

* Ce milă credeți, ăre, că d'ensa ve păstrădă,
* Când smulge câte una din mândrele ei foi ?
* Bucovina 'ntr' 'a parte captivă lăcorimeșă ,
* Pământul Basarabic străin e-acum de voi !

* Priviți , vedeți Ard'elul ce geme și suspină
* Sub jugul unui popol ce e' l'ain umilit ;
* Din stâncele-î s'aventă un marmur ce declină,
* Dicend : « Voi, Hora, Cloșca... prematur' ați perit ! »

* Pământul ține minte eterna 'l' carieră,
* În gîrful cestui S'ore, de șepte ori p'ătrit
* Fini-va și semnalul d'a doa noă eră
* A patrie 'm' iubite suna-va negreșit.

* Înțrega Europă, s'ătul' de sclavie,
* Sc'arbită de tirani ce-o storc neobosind,
* S'ălta-va ca titani ce 'n faci'ri de m'anie
* Sub Etna gem, tot globul cu greză s'guduinđ.

* Stindardul libertăței p'aceste vechi ruine,
* Sufiat de v'entul luptei, n'ălțat va filsi ;
* Pe pânța 'l' vor fi scrise, cu litere divine,
* Frăție, Libertate! . . și jugul va peri.

* S'ărmanele s'inte, acest' fiu al sclaviei,
* Nectarul libertăței gusta-vor pe deplin ;
* Cu lacrimel' 'n față, în culmea bucuriei,
* 'Nălța-vor mulțumire p'ărintel' divin

* O și mult asteptată ! O glorioasă oră !
* Cu litere de aur prin seculi veți luci !
* Să treci la nemurire, precum odinioară
* Trecur'acele ore cand Crist se restigni !

* Și voi, fiu al luminei, eroi ai libertăței,
* Ce-aprinaseră-ți scintea acestui lapt m'ăreț,
* Esemplu de virtute și far posterităței,
* Cununa nemurirei să fie-al vostru preț !

* Esilul, suferința, desprețul, infamia,
* Vrăjmașul națiunei va face să 'ndurați,

„ Dar castul vostru suflet, riđend ca veselia,
„ Va merge iar la ceruri, de unde-ați fost chlämați.

„ Schimbări neaseptate și lupte și invasii.
„ Speranțe, desperare, dureri și bucurii,
„ D'arändul ca'ntr'un caos, la timpuri și ocazii,
„ Vor ferbe 'n România, în toți : bătrênți, copii.

„ Acesta va fi calea prin care-al vostru nume
„ În lumea apusenă va fi recunoscut.
„ Atunci și Europa va sei că voi pre lume
„ Ați fost și sunteți popol român necunoscut.

„ Putinta ei privire, din sânta proveliună,
„ Cădea-va preste densa, și drepturi ve va da ;
„ Va face să 'mplinescă cureul a sa voință,
„ Iar geniul tiranic, ca fumul va sbura.

„ Atunci cerescul tată, din siuu'l va trimite
„ În inimele vöstre schintei de foc divin ;
„ A vöstre rugii ferbinte de ei vor fi primite
„ Și negrul cer al țerei schimbat va fi 'n senin.

„ Atunci doi sânti Aihangeli, din boltele 'nstelate,
„ Pe nori nemurirei, voșoi vor buciuma ;
„ Unire ! . . . S'acest nume ca fulger va strabate
„ În inima Română și mânele vor da.

„ Fanfare și cavale pe nota bucuriei.
„ Suna-vor prin colibe și munți cei stănoși ;
„ Durerile trecute sub velul înfrățirei
„ Sbura-vor spre ultiare ca nori fumușoi.

„ A Milcovului mătă și undă murmurândă,
„ Călcată și sorbită vor fi de frați-uniți,
„ Și pânđa tricoloră prin aer fluturândă,
„ Și Acvila și Zimbrul etern vor fi uniți.

„ Ardélul, Bucovina, pământul Basarabic,
„ În lanțul suferinței, cu dor vor suspina ;
„ Căci nu'și pot lua sborul din orbul jug tiranic
„ Și nu pot a unitei cu voi hor'a juca.

„ Dar timpul nu'î departe, când Dacia strebună,
„ Unită sub un sceptru, forma-va un popor ;
„ Răbdare ! căci răbdarea a tutlor cunună,
„ Părintele virtuței e 'n slăbul muritor.»

Dar ora naintată a nopței ne vestesc
Că ția nu'î departe, cocoșul a cântat ;
Iar umbra glorioasă, îndată amușesc,
Și 'n sbor spre locul vecinic să dormă s'a'nturnat.

Ca lampa 'n sinul umbrel când rađa 'și-o aruncă,
A ția auroră s'arată prin mister ;
Pe 'ntinsa sferă cētă ce'n noapte zace încă
Acele prime rađe se ved lucind spre cer.

Departo 'n colțul lunei, acolo und' se 'nclină,
S'aplecă, se atinge imensul de pământ,
D'asupra, ca vâpaia, purpurica lumină
Formedă un amestec cu nori ce s'avent.»

Din ce în ce pe boltă lumina se întinde ;
În ceruri se formedă imagini ce dispar :
Un munte icl s'arată, din-colo se destinde
Un câmp arđend în flacări, ca lava din tartar.

În drepta mai departe se vede o cetate ;
La stânga o pădure, mai jos un riđ curgând ;
În partea cea opusă a cerului strebate,
Prin nori, reflexu'î debil, din ce în ce crescând.

Steluțele cu 'ncet în nöpnea lor eternă
Se 'nchid, iar luna tristă coboră 'n infinit.
Sublima prevedință, din mila sa paternă,
Priviți cu ce fineță guvernă ce-a ținut.

Dar manta purpurie pe cerul jamațate
S'a 'ntins : tot e lumină și nöpnea dispărut.
O rađa din miđlocu'î ca fulgerul strebate. . .
Ea creșce . . . e rotundă . . . focosă-a apărut !

Acesta'î farul țiai. E mare și vederca
În față'î se alimesce, căci arde strelicind ;
E vechi și ea și natura, și mistic ca țicerea
Și 'n gloriu'î se rotesce tot spațiul mugind.

Și încă-me cu ția p'aceste vechi ruine.
Natura e desteptă, și eă încă veghele ;
Dure ea mi se măreșce, se 'necă de suspine,
Și ochi mi de fatigă s'a 'nchis dar lăcrimea.

Să fie ca profetul ce'ntr'astă negră nöpce,
Din cer mi se trimise, să fie-adeverat ;
Ca tot ce'n verra'î sântă, în magicele'î șlopte
Îm'i spuse să se 'ntemple, afară de trădat !

Căci crima e grođavă și crudă e ornarea !
Blăstemu'î să nu cadă, me tem, pe capul lor ;
Căci visul e fantastic, dar însă deșeptarea
Tărășce după densa durere și fior !

Românilor, ve temeți ! de ceruri fi-ve temă ! . .
Discordia lăsați-o, de fapte v'apucați ;
Gândiți-ve că timpul ce trece, cere sēmă.
Momentele sânt soumpe ! La arme ! Nu mai stați !

La arme ! Nu ve temeți, căci patria ve chiamă ;
Carpatal și Danubiul : «La arme !» repeșec,
Și gloria strebună : «La arme !» ve îndemnă ;
«La arme !» se aude un strigăt ațgeresc !

Așa la međul nopței destinul României
Din cer mi se revelă, pe picul lui Sever ;

W. Sale

(autor)

Așa sacra'mi dorință, în focul bucuriei
O ved cum se resfătă și 'ntr'ensa voiu să sper!
Basiliu Demetrescu.

1868, Iuliu.

G R A N T

PREȘEDINTELE STATELOR-UNITE

Telegraful ne aduce scirea că generalul Grant fu ales de președinte al Statelor unite din America nordică.

Însemnătatea învingerei acestia mari a cauzei liberale nu o pôte pretui cine-va mai bine, de cât când e pus în stare de a citi despre viața bărbatului acestuia schița nrmătoare, care o scotem din notițele (însemnările) unui scriitor nepărtinitor și consciințios din Americă. Cursul cel minunat al vieții republicanului acestuia, a cărui braț puternic a învins pe cei ce vrân să susție sclavia, arată mai bine, ca ori-ce declamație, că reacția nu prea are cauza de a se bucura, reacția dic, care se lăgăna în speranță, că soldatul Grant se va face cu forță dictator și va da ultima lovitură binelui comun al republicii grandioase, care tot-d'a-una a fost un ghimpe în ochi reacțiilor din toate terile.

Intr'adever Grant nu este omul dictaturii, însă cu Iohnsons, care e omul reacțiilor, curând le va guta. Lăsăm să vorbescă în cele următoare biograful lui :

Ulises Sidney, sau după cum era la început numele acesta, Haram Grant s'a născut în Point Pleasant la 27 Apriliu 1822. În tinerețele se le nu a avut parte de altă cultură, de cât de aceea ce l-o putu da școlă cetății, iar în celelalte fu avisat la studiu privat și la aceea ce 'și-a putut câștiga mai târziu în școlă militară din West-Point. Până când umbla Grant la școlă nu prea da semne de talente eminente; el înveța târziu, dară ceea ce învețase o dată, ținea forte bine în minte. În anul 1838 fu adus Grant prin mijlocirea generalului Thoma de Harmer—care acuma e reposit—la școlă militară din West-Point. Aici 'și-a câștigat el mulți amici; și un ce caracteristic este, că tot atunci a căpătat pentru purtarea lui cea bărbătescă și curagioasă, atributul de «Company Grant», și numele acesta 'l-a remas pină la intrarea lui în armata regulară.

În Iuliu 1843 a intrat Grant după depunerea unui esaman riguros, ca al doilea locoteninte în regimentul 4 de infanterie al armatei regulate, care era stațiat în depărtare către apus, și a luat parte sub generalul Taylor la rebelul ce se escase contra Mesticului. La Palo Alto, în 8 Maiu din anul acela-și, a fost prima dată în rebel și s'a destins în ziua următoare în lupta cea sângeroasă de la Resacade-

la-Palma. Și când s'a luat cu asalt fortăreța Monterey în 23 Septembrie 1846 s'a arătat Grant ca un oficer curajos și circumspect. În 29 Martiu 1847 s'a luptat Grant sub generalul Scott, cu a cărui trupă se însoțise regimentul lui Grant, la Veracruz și a luat parte la ocuparea orașului acestuia. Când a fost intrarea înăuntru orașului Mesic, a avântat Grant la rangul de maestru de quartire. În 8 Septembrie a escelat în lupta de la Molina del Rey intr'atăta, în cât încă pre câmpul bătației fu denumit înainte locoteninte; în luptele, ce au urmat după ocuparea orașului Mesic, cu deosebire însă la asaltarea orașului Chauptepec a aretat sânge rece și o ast-fel de virtute, în cât mai nari lui în raporturile lor oficiose lăudară cu o unanimitate rară circumspecția și bravura cea admirabilă a lui Grant. Pentru aceea el a avântat înle la rangul de căpitan și fu întărit în anul 1850 de congres cu atare.

După finirea glorioasă a rebelului mesican s'a reîntors Grant acasă și s'a căsătorit; batalionul lui fu trimis la Onegon, ca acolo să pue stavila crudelităților, ce le făceau gintele barbare ale Indianilor. Cuartirul general era pe atunci în fortăreța Dalas. Însă a tândăli și a pândi ast-fel, fără de a da față cu inamicul nu se potrivea cu spiritul cel activ al lui Grant.

În anul 1854 eși din statul militar și se făcu farm lângă St. Louis (Missouri). Mulți 'și aduc încă aminte cum umbla președintele preșinte prin stradele din St. Louis cu o pălărie vechie, în vestminte dure și cu nisce ciobote mari, și vindea lemnele cele tăiate de el însuși. În anul 1859 deschise Grant în companie cu tatăl se, care trăia încă, o negătorie de pei în Galena sub firma «Grant and son» și 'și câștigă în scurt timp reume bun.

În 14 Apriliu 1861, ziua după predarea fortăreței Sunter, emise președintele Lincoln o proclamație către poporul Statelor unite, ceru un contingent de 75,000 de feciori și couche-mă congresul la Washington City la o ședință extraordinară spre 4 Iuliu, ziua în care se serbedă declararea independenței.

Numerul cerut de voluntari se și adună într'un timp forte scurt. Grant înrolă însuși o companie aducându-o la guvernatorul de Illinois, Richard Yates. Grant iarăși se făcu soldat.

Primele șele fapte rebelice în rebelul de succasie, le implini în statul Missouri. Deja la 4 luni după începerea rebelului fu denumit de general al brigadelor de voluntari și primi comanda în Cairo, în partea sudică din Illinois, unde se varsă Ohio în Misisipi.

El sciu mai bine de cât toți generali uniunei, să întroducă disciplina în trupele șele, ceea ce nu

era ușor față cu spiritul cel independent al voluntarilor, cari ca cetățeni americani aduseră cu sine în câmp principiul egalității; el sciu mai încolo a și câștiga prin dispoziții înțelepte folosul mari asupra inamicilor sei.

Prima faptă eminentă a lui Grant fu ocuparea fortăreței Donelson în 16 Februar 1862. În 6 și 7, învinse pre generalul Beauregard. Grant fu rănit atunci ușor la un picior. Nu așa de favorabil, ca în vestul uniunii, mergea pe timpul acesta în Ost la Potomac și Rapahanoc. La Bul-Run se pierduse o a doua luptă, la Fredericksburg și Chancellorsville iar fură învinse trupele uniunii. Primul duce al rebelilor, Lee, învinse mai de multe ori pre generali uniunii Maclelan, Pope, Buruside și Hooker. În 17 Aprilii 1862 fu denumit generalul Hollek de general suprem al tuturor trupelor uniunii, iar lui Grant și lui Therman li se încredință conducerea rebelului în Vest și în Sud-Vest. Iarna anului 1862 și 1863 fu foarte tristă pentru uniune. Abia în Iuliu 1863 câștigară trupele uniunii iar răși victorii. În aceeași zi, în care învinse generalul Mède pre Lee la Getysburg, în 4 Iuliu, câștiga Grant predarea fortăreței Vicksburg din jos de riul Yazo la Misissipi. Cu căderea acestei fortărețe începu a scădea și norocul rebelilor. Pentru această învingere glorioasă li se votă generalului Grant mulțumire din partea președintelui, a congresului și a nației, și el cari alergase acuma în decurs de doi ani și jumătate de la o luptă la alta, acuma se odihni prima dată în mijlocul familiei seale, însă curând se reîntorse iarăși la armată.

Deumit de general-major al armatei regulate, învinse Grant în Noembriu 1863 la Chattanooga puterea rebelilor și aduse prin acesta statele Kentucky și Tenese în deplina posesie a uniunii. Legislativele din New-York și Ohio îi decretară mulțumiri cordiale și congresul îl onoră cu otărirea, prin care li se dăruie din partea statului o medalie de aur, care pe o parte poartă chipul lui, iar pe cea-l-altă figura gloriei.

Cu o modestie rară, priimi ducele cel mare republican aceste prea înalte semne de onoare care li împintenară la un mai mare zel în luptă pentru unitatea și libertatea patriei seale.

Cel mai înalt rang militar, acela de locoteninte general, care în rebel îl avuse numai George Washington, li se atribui prin o otărire a senatului din 2 Martiu 1864, și deja în 2 Martiu fu deumit de comandant suprem al întregii armate unite.

Ast-fel vedem pre neînsemnatul es-căpitan și asociatul negocătoriei de pei de sub firma «Grant and son» urcându-se în curs de trei ani numai prin meritele seale proprii la culmea cea mai înaltă a gloriei și puterii rebelice.

Acum însă veni timpul cel mai greu. Generalul Lee adunase, în cât era cu puțință, tot ce se ținea de trupele rebelice în giurul seii și și luase poziția într'o linie lungă spre apărarea Richmondului, fortificându-se cu șanțuri. Grant se nesuia a fini rebelul cât s'ar putea mai în grabă. Amândoa părțile se luptau cu noroc schimbăcios, pină ce în fine se asigură triumful și libertatea uniunii în lupta cea mare de la Richmond, care dură 4 zile, din 29 Martiu pină la 2 Aprilii. Lee se predă în 9 Aprilii la Appomatox, și cu acestea Grant împlini marile op al înimicirii inamicului.

În certa de constituție ce se escă mai târziu între președintele Johnson și între congres, Grant era de partida mandatarilor poporului. Johnson scose pre Sheradan, cel credincios ofițului seii, din postul ce avea. Grant făcu atent pe președintele într'o epistolă, «că în Statele unite voința poporului e legea cea mai înaltă» și că chiar președintele trebuie să asculte de vocea poporului. În anul 1867 luă Grant asupra și precum se vede, spre a se putea împotrivi mai bine faptelor celor peste măsură arbitrare ale lui Johnson, — administrația provisorie a ministerului de rebel, purtând semnul adevăratei iubiri de patrie și a credinciosei ascultări de legi.

Statuia lui Grant este mai mult mijlocie, însă de constituție tare și puternică; are ochi albaștri, în cari lucește amicitia, și păr castaniu; poartă barbă completă, și cu osebire pe la unghiurile gurii se poate observa o trăsura marcată, ceea ce arată o voință statorică. După exteriorul lui mai mult seamănă a om privat, amical și modest, de cât a rebelator mare. El vorbește prea puțin și se esprimă și în scris cât se poate de scurt, însă tot-d'una foarte determinat.

N. Fr. RI.

O ICÓNĂ PREȚIOȘA

Acestă icónă este litografiată după o fotografie ce ne comunică escelentul director al școlii de pictură din Iași, D. Bardasare Panăitenu, după o reproducție ce d-lui făcu în colorii după originala icónă, descoperită de d-lui în Polonia, la o biserică, lângă Lemberg.

Importanța pentru noi a acestui tablou o arată inscripția de la dreapta, în care se spune că icóna a făcut-o un *Ognads dux Valachiae*, în recunoștința salvării seale din servitutea neamicului. Ast-fel chivalerul înzălat este însuși *Ognads dux Valachiae*, și dux înainte de Domni cunoscuți ai Românilor.

Pentru iconografia națională nu va fi mai pu-

tin importantă stampană ce face obiectul acestor linii.

Lectura inscripției din fața imaginii a devenit pe alocurea, după cât judecăm din copia în colorii ce conservă muzeul din Iași, ca și imposibilă. Numele lui *Ognads dux Valachie* și alte părți din inscripție sunt însă foarte cetibile. Grație unei inscripții de dindărătul imaginii, din 1689, avem astăzi nu numai conservată istoriei acea primitivă inscripție, ci încă și alte detalii importante asupra ducelui Român din secolul XII.

Iată această a doua inscripție :

« Anno Dni Millesimo Centesimo quinquagesimo Sabatho proximo post Sancti Joannis Baptistae obiit Nobilis Dnus Joannes de Ognads. Orate pro eo. Amen. »

« Quae inscriptio in facie imaginis hujus posita vetustiori characteris, die 14 May Sabatho post festum S. Stanislai Martyris, describebatur notiori a tergo hujus ne per oblivionem tanti viri memoria periret fertur enim hunc D-num Joannem fuisse olim ducem Valachiae post exilium in Polonia factus obirruptionem Paganorum capitaneus *Czechoviensis* qui multa fecit huic ecclesiae ut aperuit ex ejus signis; cujus lapis ante majus Altare sepulchralis cum stemmate Sreniana in aere fisco amotus ex sepultura propter pavimenti lapides compositionem quod pavimentum modo primum prosit(?) procuratum est per me *Andream Luderniwick Plebonum* *Czechoviensem* Anno D-ni 1689.

« În anul de la Domnul I. H. Una miă una sută cinci-șeci în cea mai apropiată Sămbătă după sântul Ión Botezătorul, repausă nobilul Domp Ión de Ognads. Rugăție pentru densul. « Amin. »

« Această inscripție în fața imaginii acestuia fiind pusă într'un caracter prea vechiu, în ziua 14-a a lui Mai, în Sămbăta cea după serbătorea s. Stanislai martirului, s'a scris mai clar la spatele acestui a nu cum-va prin uitarea unui bărbat atât de mare să părăsind din memorie, căci se știe că acest D-n Ión a fost odinioară ducele României, apoi a fost exilat în Polonia din cauza irupției păgânilor, căpitanul *Czechoviensis* care a făcut multe acestei biserică, după cum s'a vădit din semnele lui; pétra sepulcrală a acestui (se află) împreună cu Stemată Sreniana fixată în aer înaintea altarului celui mare. S'a strămutat de la gropă din cauza așezării pardoselei petrelor fiind că pavimentul numai la început

a fost bun (util) (?). S'a retras de mine *Andrea Luderniwick Plebonu...* *Czechoviensul* în anul Domnului (I. H.) 1689

Această inscripție se referă, cum se vede, mai cu deosebire la inscripția ce împrejura icóna, iar nu la aceea de la stânga privitorului. În tot cazul ea e foarte importantă căci lămuresce pe deplin data icónei și dă unele detalii cari vin să coroboreze o veche aserție a noastră, mai bine a mai tuturor istoricilor noștri, că încă în secolul 11 era deja înființată și vîetîind cu mai multă saub mai puțină independență, o sumă de staturile române, nu numai în părțile Ardélului, ci și în ale Munteniei și Moldovei.

Inscripția spune că Ducele Român fugi din 'naintea păgânilor. Cine erau acei păgâni?

În urma lovirurilor ultime ce imperiul de răsărit dăde Pacinaților în decursul primei jumătăți a secolului al XII-lea (cum arată Niceta Choulates, în an. de I Commeno Ang. c. 4 și 5; Ioannes Cinnaus p. 34. Veși și I p. 213, 214). Pacinați și Cumani se tot urcară spre Nordul Daciei, spre Bucovina, de unde obligară astfel să alunge pe diverși Duci naționali, cari rămăseseră mai independenți, la adăpostul naturalelor fortificații ce le oferea localitatea. Astfel noi bănuim că Ognatz ducele Românilor, în anul din acei duci depozedați, înainte de ce, la rândul lor, Pacinați și Cumani veniți în Bucovina, fură alungați peste munți *Тавроп*, în marginea *Tauro Scythi* (1).

Versia ce azardăm mai sus nu este istorică, dar poate, cu noi documente ce timpul ne va desmormenta, va deveni istorică.

Un moment ne am întrebă: oare nu cum-va în îmbrățișarea ce Polonia dă ducelui Român, pre carel face *funcționar* al ei, nu cum-va, șicem, încă trebuie să vedem legăturile vechi ale ducilor Românilor cu Polonia în contra neamicilor comuni? — Ognatz e isgonit de Păgâni; nu cum-va el cădu victima ciocnirilor morale și politice ce se începuseră de curând așl da cu slavismul polon *Romanismul* moldovenesc sprijinit pe Bisauț sau mai bine pe receptatul element Român din Moesia, carele nu va întârția a lua inițiativa reconstituirii naționale sub Petru și Asan?

Această luptă este decisivă în 1166, când Imperatorul Bizantin se aliață cu Români Moldoveni, Munteni și Ardeleni, pentru ca în res-

(1) Veđi *Engel*, Ioh. Christ. în *Antiq. hist. Valachiae* partea 1, 141. Veđi pre *Lucius*, de Regno Croatiae et Dalmatiae; Ioseph Simonius Assemanus în *Calet. Eccl. Univers.* T. 1. p. 2 c. 3, etc.

bel cu Stefan III al Ungurilor, să atace pe neamicul seǔ pe la Dunăre și prin Carpați Moldovei, adică să'l strângă ca în clesce din tóte părțile.

Eclatantă probă de deceptată *conștiință națională a strebunilor*, este această alianță mai înainteǔ cu Imperiul Bizantin în contra Pacinațiilor, Cumanilor, Polonilor și Ungurilor și mai apoi, când din acea parte nu va mai fi grijă, — cu Bulgari în contra Grecilor, ca iarăși, la timp oportun, să se scuture și de Bulgari spre a rămănea numai Român !...

Dară ne oprim aci cu reflecțiile. Noi am făcut *ipoteze*, alți mai pregătiți de cât noi vor verifica lucrul și așa se va corege erorile noastre, erori cel puțin nevoluntare.

V. A. Urechia.

PAPA PIU IX ȘI CONCILIUL ECUMENIC

Să nu trecem cu vederea rezultatul obținut de scrisórea lui Piu IX către Orientali, către Patriarcul grec din Constantinopol, *Turcia*, gazetă din Constantinopol, a dat un recit lămurit de întrevederea lui don Testa, — trimisul M-lui Brunoni, episcopul latinilor, care acum se află la Roma, — cu patriarcul grec, Don Testa reprezentând pe episcopul Latinilor, avu misiă d'a duce patriarcului, pe care l'numește *Sântia Sa*, ca și pe Papa, scrisórea lui Piu IX. Scrisórea era broșată, bogat legată. Audiența era fisată la *15 Octombriu. Don Testa, însoțit de trei alți călugări, fise primit la casa patriarcală după cerimonialul obicinuit. Conduși câte patru lingă patriarc, fise admiși la sărutarea mânei, și fură invitați să se așede după ce 'i a sărutat. Tot ce a fost pină aci na este de cât forțe demn și forțe cordial.

Patriarcul le exprimă plăcerea că 'i vede. Când cei patru latini se sculară, don Testa scóse din bușunar mica broșură care conținea scrisórea capului Ecclesiei catolice; unul din acești domni, dișe în grecesce: « În lipsa Monsiniorului Brunoni, venim a invita pe Sântia Vóstră la conciliul ecumenic care se va reuni la Roma în 8 decembrie anul viitor; și, pentru acesta, îl rugăm să priimăscă presinta scrisóre de convocăție. »

Făcând semn lui don Testa să depue lingă dēnsul broșura de care era cestia, respunse acestor domni.

Mai înainteǔ se plânse că scrisórea a fost publicată în gazete. Prin urmare fiind cunoscute ideile dintr'ēnsa, *diametral opuse cu ale Ecclesiei ortodoxe din Orient*, crede că trebuie a declara că nu póte să priimăscă nici invitația nici scrisórea.

Aminti că Sântia Sa (Piu IX) mai făcuse un asemenea demers în 1848, și că Ecclesia din Orient 'i-a respuns prin o Enciclică care stabilea cu simplitate și claritate *desacordul între principiile tradiționale și apostolice și între principiile Romei*.

Declară că nu voiesce a reînsofitei urele amorfite prin mijlocul controverselor cari n'au resbit adesea de cât la cabale și inamicități.

Principalul respunsului este această observație forțe importantă și de o mare tǎrie de judecată și logică cu care Roma, din nefericire, n'a deprins urechile noastre occidentale :

« Soluția acestor cestii să o cerem istoriei. Sunt șece secolii, era numai o Ecclesia profesând aceleași dogme atât în Orient cât și în Occident, în vechia și în noa Romă. Să ne întórcem dar la acea epocă și să vedem ce s'ad adăogat și ce s'ad suprimat. Să suprimăm inovațiile, dacă sunt, și atuncea pe nesimțite ne vom afla toți în același punct de ortodoxie catolică de la care, depărtându-se din ce în ce mai mult, Roma celor înainteǔ secolii caută a săpa *abisul* care ne separă prin *dogme tot noi* cari se depărtează de tradiția sântă. »

A mai adăogat că nu póte să admită a fi în Ecclesia alt episcop suprem de cât Isus Crist, un patriarc înfaibil, plecând *ex cathedra*, superior consiliilor ecumenice cari singure sunt iu-faibile.

Apoi aminti că conciliile ecumenice se adun alfminterea de cum s'a proclamat. Dauă Sântia Sa papa din Roma a îmbrățișat egalitatea și fraternitatea apostolică, în loc d'a recurge la gazete pentru a vorbi ca un cap suprem, ar fi trebuit să adrese o scrisóre particulară fie-cărui patriarc și sinódelor din Orient pentru a întreba pe frați seǔ dacă 'i împărtese opinia d'a convoaca un conciliu, ce materii ar trebui tratate într'ēnsul, unde și cum acest conciliu trebuie să fie convocat.

Si a terminat resumând : « Întórceti-ve la istorie și la conciliile ecumenice, dacă voiți ca adevărata unire, atâta mult dorită de noi toți, să fie obținută; sau dacă *acista este prea dificil pentru noi*, să ne mulțumim a ruga pe Dumnezeu pentru unirea Sântelor Ecclesií. »

A ordonat apoi marelui seǔ vicar să ia broșura și să o restituie represintantului Monsiniorului Brunoni. După acesta călugări s'au sculat și au fost însoțiți pină jos la scară de marele vicar, și au părăsit patriarcatul.

Acestea sunt ameruntele acestei întrevederi capitale. Consecințele 'i sunt însemuate și le voiți areta : Anteuǔ, procedarea cum și actul Patriarcului din Occident care nu a engețat a scri personalminte marilor demnitari ai patriarcatului din Orient pentru a se înțelege amical cu

densii despre mişlocele d'a stinge schisma deplorabilă care divide cele două Ecclesii, sunt atacate cu multă dreptate.

Chiamă sclavi pentru a primi ordine să a fi biciuiți! Când voiesce a se înţelege cu capi eminenti ai Ecclesilor separate, ântea cuvîntîntă impune a căuta să se înţelégă prealabil cu densii şi a se areta lealmente dispus a face toate sacrficele ce ar reclama reunirea.

Apoi călămuriîntă în espoziţia unicului procedeu care ar putea reuni Orientul cu Occidentul : amândoa eclesiile pînă la al VIII-lea secol n'aũ fost de cât una singură. *Să se supprime inovaţiile dacă sunt.* Să se vęgă cele ce s'aũ adăogat sau scos. Patriarcul grec este pe adevăratul terăm al cestiei. Este precis, practic. Nu aflăm la densul o espunere de pretenţi pe cari secolii n'aũ făcut de cât să le creşcă şi cari nu ratific doctrina forte esplicită asupra punctului acesta al primilor secolii.

Nici odată nu s'a dat o lecţie mai bună Romei. Nici o dată orgoliul Romei, domnitorea spirituală a lumii crestine, n'a primit o asemenea palmă. Este facil a se dice infailibil şi a tot potine în casa sa. Dar pentru ca alţi să 'ţi recunoscă aceste privilegii ciudate, ei aũ dreptul a vedea dacă eclesiile celor ântefu secolii vi le-aũ acordat. Şi dacă este făcere asupra punctului acesta, afirmaţia personală nu probă de cât un lucru : usurpaţia lentă de secolii dela care eclesiile din Orient n'aũ aflat alt mişloc a se sustrage de cât prin o durerosă şi regretabilă separaţie.

Nimica nu este atât de reu cunoscut în Occident ca cauzele Schismei Ecclesilor Orientale. Scim numai că imobilitatea este caracterul permanent al instituţiilor din acele ţeri. Ele aũ veşut Roma călcând, călcând mereu, şi cu frase şi metafore fabricându'şi o teorie de domnire religioasă asupra creştinătăţei. Orientali sciũ testul conciliilor ecumenice în cari date regulată ierarhia, şi după care nu s'a dat episcopului din Roma de cât primaţia, din *causa rangului mai mare al vechiei Rome*, adică o primaţie ierarhică pe care aũ numit-o *primaţie de onore*. Ei aũ refusat d'a urma pe Roma când ea restăta acele pretenţi cari aũ făcut mai târziu atât de celebri pe Grigoriu VII şi Inocent II.

Aci se află adevărata cauză a separaţiei. Ei n'aũ voit domu. Ei primieũ cum primesc încă, după canone, un episcop ântefu, precum Petru era ântefu între apostoli; dar voiesc a conserva egalitatea fraţilor, pentru că cei alţi apostoli erau asemenea egali lui Petru.

Se înţelege de aci că, după cuvîntul demnitarului grec din Constantinopol, este un abis între ei şi latini. Sigur că acest abis nu se va

umplea în timpul nostru cu pretenţiile învechite pe cari ultramuntenismul le conservă papiei moderne.

Patriarcul din Constantinopol a pus neted cestia : reunirea Ecclesilor trebuie să se trateze amical şi prin istorie. *Dar acesta e prea dificil pentru Itonii.*

Independenţa Belgiei

C O N R A D

EGIPTUL

Şi tu, luând costumul Veneri — eşind din mare,
Prin sclavele'ţi formose, buchiet de desfătare,
Reprezentand pe nimfe, pe graţii, poeticii,
Copii puşi în amoruri, servită de pitici.
Stând sub un cort feeric, molatic resturnată,
Păruşi între parfume ce aerul imbată.
Aşa primişi în vasu'ţi pe cel ce te manda.
Erai în totă rađa şi formuseţea ta.
Antoniu se răpesc, şi sclava ce se 'nchină
Superbului Antoniu, devine-a lui regină.
Tu nu scăpaşi de mörte anticul teũ rigat.
Veduşi în Octavia, rivală; ai cercat
Să o desparţi d'amanlu'ţi. D'aici născu cuvîntul
Acestei lupte care, 'ţi-a înălţat mormântul,
A fărâmat Egiptul ş'a dat loc ca să vie
Atâtea rele crude, atâtea tiranie.

Tu mori dispreţuită d'acest bărbat fatal
Ce va să te injuge la caru' triumfal;
Formosă, jună încă; coşiţele'ţi măreţe
Pe sinul de ivorii ce n'avea încă creţe,
Cădũ cu restătare, şi formuseţea ta
Ca 'n cele d'ântefu zile toşi ochi fucanta;
Octav rămâne rece; atunci cătaşi în mörte
Ca să impacii mânia neimpăcatei sörte.

Adio, ţerm de gloriei cum şi de umilirii,
De crimii şi de virtute, mărire, injosirii.
Iar voi, tirani lumii ce-aicea strelucirăfi,
Ce prin resboi şi sânge aicea ve mărirăfi,
Ve voiũ vedea eu încă ori unde voiũ umbra !
Căci ori şi unde sclavul înclină fruntea sa,
Tiranul se arată ! Căderea şi robia
Nasc în această lume : puterea, tirania.
Dar câte suvenire, formosă-Alesandrie,
Din timpi tei de gloriei nu imi rechemii tu mie!
În ce loc fuse templul formosei Citerei
La care Berenice depuse cõma ei
Ce streluca ca rađa din sõre, stele, rupte.
Când soşul ei se 'ntõrse învingător din lupte;
De unde ea dispăre, în cât un înveşat
Pretinse că trecuse în cerul instelat ?

«O dee grațioasă cu brațele de nea,
Ciprișă adorată, ascultă ruga mea!
Când frate-meu și soțu'mi și regele ferice
Al astei țări purcese cu armele d'aice
In Siria, eū ție, o dee, am jurat
Când el se va întorče de lauri cununat,
Să taiū a mea cosiță de aur poleiță,
Să o depun p'altaru'ți, o dee fericită!
El s'a întors a casă, de lauri cununat.
Eū am depus cosița p'altarul teū sacrat,
De și imi da ea inie o grație nespūsă,
Ce 'ncântă o fenee la slăbicluni supūsă.
Dar in această nōpțe, o mână d'impostor
Răpi a mea cosiță, și eū suspin cu dor!
Și tu lăsași să facă, formōsă Afrodită!
Ești tu o dee crudă, o dee ne'mblândită?»

Așa plângea la templu regina Berenice
Și regele ordonă mărețe sacrifice,
Amenință cu mōrte p'ai sei locuitori.
Feciōrele descarcă cosițele de flori.
Canon atunci s'arată la rege și îi dīce :
« Oprese-a ta mânia, o rege mult ferice!
« Zefrul, al Clorisei consorte fericit,
« Spārgēnd cu-a sa aripă eterul azurit,
« Răpi a sa cosiță ce-o oferise deei,
« O duce ș'o depune pe sinul Citerēei.
« Ea singură voise ast furt să se 'mpliuēscă.
« Corōna Arianei d'acum să strelēcască
« Alături cu cosița reginei Berenici,
« Pe domele-azurite, locașe feerice.
« Și deea formuseței, d'atāta strelucire
« Răpită, o prefumă cu pura sa iūbire,
« O pune printre stele acolo unde-apar
« Vergina, leul d'aur, și mână ca un far
« Pe boul ce 'ntārdie in calea retăcītă
« Și cu regret se mōie in marea azurită.
« Toți mulțumiți sunt, rege, d'acest eveniment!
« Cosița, numai dēnsa, privește spre pământ,
« Regretă fruntea albă a splendei regine
« Ce o făcea mai belă pe tēplele'i divine.»

Așa dar perđi acuma cel mai din urmă vis,
De viață, de mārire, o căletoz proscris!
Acea figură sântă ce-au adorat in lume,
A patriei, o Dōmne, n'a fost de cât un nume?
De cât efectul unei imaginațiuni
Nebune? de cât dorul a unei inimi junī?
Miragiū, ce-al meū suflet in focul ce 'l strebate
D'o patrie, cređuse că e realitate?
Māriri, viață, avere, putere, fericiri
Tot ce-are 'n lume farinac, tot ce-are streluciri?
De le visam vr'odată, fu pentru — acēstă fie
A 'nchipuirei nōstre! Nu vrēm nimica mie!

Ea era eū; eū dēnsa, pe care o credēm
Ca inima acēsta ce tōtă 'i-o lāsăm.
Dar pentru ce voīu plânge pe trista sa ursită?
Un popul are sōrta pe care o merită.
Nu va să fie liber cu prețul d'a lupta?
Preferă tirania la libertatea sa?
Rușinea să'l degrade, sclavia să'l lovēcă,
Streinul să'l flagele, și el vrea să trăiască?
Căci, chinul, umilinta și lanțuri, suferire,
La cel ce le încercă se fac in fine fire,
Vertigii și rătăcire, 'nainte mergători
Al unei mōrți ce vine! Vrei să trăiesci? să mori,
De vrei să mori, termină c'o v.ățā rușinată
Pe care se întinde o mōrte 'ndelungată!
De vrei să fi tu insă, de vrei să viețuești,
Cu armele in mână, tu viața o găsești!

Tu dormi și arma ȃce alături aruncată.
Ce faci tu, remășiță din viața d'altă dată
Cădută in sclavie, ca prin fatal blasfem!
Dar care tot trăiește, — minune! fenomen!
Popor antic și tare, atāta te-ai schimbat!
Intocmai ca poetul la Tomes esilat,
Tu ai perdūt puterea, mārirea, energia,
Și vocea ce-avusese o dată bārbația,
Acuma se aude ca plānsul rugător
Al sclavului ce geme sdrobotit de crudu'i dor.
Robia ta de secolī se pare consacrată!
De când de spada mândră'ți e mână desarmată!
Aceia ce presintu a țerei mele sōrtă
Au brațele sdrobotite și inima lor mōrtă!
O tristă, crudă țēră, ideea de mārire
Te sperie — căci viața s'a stins din a ta fire!
Investmēta-ți cu rose al vostru jug barbar,
Tu, popul neferice, tu, sclav ereditar,
Și voi; domni slabi, ce mână streinului conduce.
Voi cu coronī pe cari mārirea nu mai luce!

Ah! și cu tōte — acestea Carpați pin'la Pind
Spre gințile latine drag brațele intind,
Și pare că se ultă la Roma in tăcere.
La Roma ce se 'nclină sub ȃile de durere!
O geniū de mārire, divinule Trafan,
Când te luptai pe Ister cu marelē ocean
De popoli Sciți, cređut-ai că marea colnie
Va inceta să lase in marea istorie
A Isterului, pagini ce secolī luminī;
Să fie chīar obiectul de umilinti și chin?
Veđēnd aceste fețe ce ai expresiunea
A unui nobil sānge ș'anunță națiunea
Cea mare, cine pōte a se 'ndoii aici
Că inima nu arde de gloriie — anticī?
Dar vai! cât tirania un schimbă-un nobil sānge!
Cât jugul, demnitatea, mārindia nu le frānge!

Speranța lor în viață se duce la strein,
 Și care e streinul, de când aici s'aspin
 Popóarele 'n robie, ce libertăți a dat
 La popoli aceia ce nu le-au meritat,
 Ce n'au făcut nimica s'arate că trăiesce ?
 Nu ! libertatea sântă nu se cerșetoresce.
 Din sângele de popoli resare flórea ei,
 In dar schimbați voi Domni, acest lanț de pig-
 mel,

Acel ce vine face a se dori îndată
 Acela care cade ! O țără delăsată,
 In splendide banchiete streinul concertant
 A ridicat toaste și suflul odorant
 Al ficelor Române, sub forma' fericită,
 Deliciose nimfe, pleiadă înflorită
 De streluciri — cu brațe și mânele de crin,
 Au redicat rîdînde paharul la strein !
 Și au urat atuncea când capul de armată
 Dicea că viața țerei îi este câștigată !
 Cel care au amórea de țără, nu mai sunt ?
 Sunt ; dar orî ce speranțe de glorie, de viață
 Le pare ca ghirlanda de rose ce resfată
 O frunte virginală când mórtea a pălit
 Colorile de viață, tot ce a strelucit,
 Speranță mai amară de cât chiar desperarea,
 Și face către mórte să 'ntórcă cugetarea.

Putini, o tristă țără, puțin te mai iubesc
 Ș'aceia sunt copii ce dormi tei lovesc,
 Ce nu au sa aștepte nimica de la tine,
 Nimic de cât esilul, regrete și suspine !
 Nu s'a schimbat nimica în clima ta cea dulce,
 In solul teú cel verde ! Și cerul teú ce luce,
 Iși miră a sa față d'azur și de lumină
 Pe văile'ți întinse, selbatece grădini,
 Cu ocene de arbori, de plante răpítóre,
 De flóri inhălsămite ce luce întins la sóre
 De secerișe d'aur ce bóre dulci desfac,
 Și plecá a lor frunte pe grațiosul mac,
 Și Isterul, Carpatul cu rare suvenire
 Amintă încă viața de glorie, mărire, —
 Dar omul numai este. El singur s'a schimbat :
 Eroú odinórá, in rob s'a degradat !
 De la al seú părinte robia moștenesce
 Ș'o lasă moștenire la fiul ce hrănesce :
 Acele dalbe sinuri de mame numai au
 Virtutea de a crescé, cu laptele ce dau,
 Copii viteji, ci numai o turmă apăsată
 De sclavi ce suferința neîncetat îmbată.
 Oh ! laptele acesta robia a format
 Din larba cea amară, ce 'n lacrimi s'a uscat.
 In față cu aspectul atátor avuții
 Ce varsă munți și riuri și splendide câmpii,
 Figura glorioasă a luptelor strebune
 Se 'nalță ca o dómă cu stele și ne spune

Victorii imortate ; dar ochiul obosit
 De lacrimi, se înturnă la lanțu'î umilit.

Așa Conrad gîndesce, dar el s'a îmbarcat
 Și vasul sparge brazda pe câmpul azurat.

Salut, o mare mândră ! Aederea'ți me răpesc,
 Pe sinu'ți cugetarea'mi se 'nalță, se răpesc.
 Un aer ce dá viață înuudă sinul meú.
 M'am depártat de tine, o mare, mult timp eú ;
 Dar inima'mi în umbra tăcutelor mormînta
 De tine, cu plăcere își aducea aminte.
 Ai fost tu turburată de aspre vijalii ?
 Și sinul teú sdrobot'a aceste jucării
 Ce-omul le numesce puteri și flote-armate,
 Ofrande ce'ți oferă umana vanitate ?
 Ai umilit mândria tiranilor putinți,
 Ce treher a ta față, beți d'ale lor dorinți,
 Ca să robescă încă popóre prin popóre,
 Pe care le îmbată cu vorbe-amăgítóre ?
 Si ai erutat tu flota acélor națiuni.
 Ce vor să facă bine ? aceste legiuni
 Ce servă libertatea, ce mor cu bucurie,
 Să libere pământul de jug și de sclavie ?

Să nu'mi aduci aminte — de lupta d'Abukir !
 Să aruncăm un doliú p'acest trist suvenir !
 Invinșul fu mai mare de cât cel vingátor.
 Dar spune, spune mie, sármane muritor,
 Ce-a folosit progresul civilizațiune
 Că-o parte saú cea-l-altă adună-aiçi cunune
 De glorie, multate în sânge omenesc ?
 In díoa viítóre, sub sórele ceresc,
 Cura mai dulce viața saú mai îngreuiată ?
 Nelson sub aurela de sânge înundată,
 Schimbă ce-va in lume in ordinul moral ?
 Acest măcel, sub mâna destinului fatal
 Intra în neființă, ca nisce meteóre
 Ce trec și nu produce nimic cu-a lor splendóre.

Mugesce, mândră mare ! Redică valul lin !
 Me lėgănă tu încă pe sinul teú divin !
 Pe el eú sint ferice, sint liber prin gándire.
 Ut val ! cum omenirea lovesce 'n omenire.
 In tine, mândră mare, in tine ochiul meú
 Citesce tot-d'a-una p'un mare Dumneđeu,
 Neperítóre carte cu rară formusețe
 Și scrisă'u caractere superbe și mărețe.
 Pe tine cer și sóre, ferice te aur,
 Te'mpodobesc, o dulce, formos locaș d'azur.
 De ce, formósă mare, nu sorbi tu trista'mi viață ?
 In sinul teú, morméntul, n'ar fi făr' de dulceté !

Aşa gândea streinul când Julia apare
Pe pod. «Călă oria, îi dice cu mirare,
In loc să'ți faci bine, îți face mai mult reu.
Esti palid, trist și nu vei s'asculticosiliul meu;
Treci noptile 'n morminte; nu dormi, nu ai

plăcere
De nimeni, de nimica; din viață faci durere,
Și din dutare morțe! Trăiesci cu ficțiuni,
Cu umbre; îți faci singur dureri ș' amarăciuni.
O crudă-ambitiune eș cred că'ți devoră
Cea mai din urmă viață! o scôlă ce omoră,
O scôlă blâsfemată ce vițiu-a născut
In secolii din urmă, o scôlă ce-a făcut
Din viață o minciună, din om o ironie,
Din tot ce'î sânt, ce'î nobil, ce'î mare, nebulie;
Ce stinge energia, vigôrea, ficul sânt,
Și inima o schimbă in dureros mormânt,
Domnesce-al vostru spirit, degradă și abate!
Cousituă aceea ce'î dice lașetate!»

La vorbele Juliei, de fragedă tandrete,
Simți lucind in ochii un plâns de tinerețe.
Julia! strigă-atuncea. O serafim cerese!
Me iartă, — ai pietate!.. Julia, te iubesc!
«— Ce spun! dicea Julia. Nu me iubi pe mine,
Pe mine o femeie ce u'are pentru sine
Nimic; o formusețe de forme, un miragiū
Menit ca să se stingă p'al vîetei fragede plagiū,
Ca roa dimineței și care n'are viață,
De cât in farmecarea ce ochi îi resfată,
O di, și perē 'ndată p'al visurilor vak,
Și ce iubesc in mine, copil material?
Iubesc această frunte? curēnd și triste crețe
Goni-vor după densa fuginda tinerețe.
Tot ce te 'ncântă este un farmec miucinos,
Iubesc tu un suflet când sufletu' formos!
Când el rechiamă cerul prin inimă, gândire.
Ș' atunci nu ai nevole, să'î spună a ta iubire.»

D. Bolintineanu.

POPA STOICA

Pe o vale verde sub stejari bătrâni
Trece Popa Stoica cu trei miș Români.
Luna plină 'nalță discul ei pe munte.
Stoica stă la masă cu cei mai de frunte.
Acolo eroul, ôspeți beu vin,
Pentru a lor țēră ei pe rēnd inchin.
Un sol Turc ajunge, ș' ast-fel le vorbesce :
«Cu cincî-deci miș ômēni, Pașa ve lovesce.
Armele depuneți, primiți a re da,
Căci eu cai numai ve vor sfărâma.
Pașahul v'lața voă dărufesce.»

Însă popa Stoica ast-fel îi vorbesce :
« Fii României nu daș arma lor
« Fără să se bată. Ei cu dēu-a mor. »
Dice, sună'n cornu'. Cei trei miș s'adună,
Ei se bat in nôpte la rađe de lună.
Când pe cerul negru țiorile resfir
Cόμεle de aur și de trandafir,
Cai peste câmpuri de turci invelite,
Înotaș in sânge pină la copite.
Popa Stoica luptă; mor bravi Români,
Însă ea viteji cu-armele in mână.
Pașa dice Popei : « Vin-o tu la mine,
Armele depune; un vițēd ca tine
E pecat să mōră. » Popa cu-arma 'n mână
Mōre cum muriră cei trei miș Români.
D. Bolintineanu.

DÔMNA LUÎ IEREMIA MOVILĂ

Dômnă Ieremie! reintră in Iași
Pe un car urmată d' eniceri porfași.
Ea perduse lupta in potrua Porței
Și acum căduse sub mânia sorței.
Popolul boeri ved nepăsători
Dômnă țerei rōbă la cotropitori.
Toți însă îi admiră rara formusețe.
Lacrimile se le curg p'ale ei fețe;
Părul ei în bucle, rađe de lumioi,
Riură in unde p'al ei sin de criu.
Ea dăresce'n cale pe boeri țerei.
«Ascultați, le dice : voi fi ai trădărei,
«Nefertici sunt domni ce fac fapte mari
«Unde țera este țēră de tilhari!
«N'ati venit la luptă, ati lăsat să peră
«Troul; dar cu tronul pere-a voastră țēră.
«Unde'î vitejia boerilor bravi?
«Nu mai sunteți nobili! Sunteți robi mărșavi.
«In a mea onôre au fruntat păgâni
«Chiar onôrea țerei, ș' au tăcut Români!
«Pentru-acastă faptă blâstemați să fiți,
«In urmași vostri să ve injositi!
«Ale vōstre mame de virtute pline
«La păgâni s'ajungă robe ca și mine!»
Dice, dar boeri tremur ca mărșavi;
Numai erau nobili, ci turme de sclavi.

D. Bolintineanu.

ABREVIATIUNE ROMANE

O

O. — Obligatus, obsiguatus, officina, officium,
olla, omnis, opidium, optimus, optio, orat,
ordo, ornamentum, ornatus, ossa, ostendit, &
OB. — Obiit, Obrizum, Obriza.

OB. C. S. — Ob cires servatos.
 O. CARN. Opidum Carnunto.
 OCT. — Octavianus, October.
 O. E. B. Q. C. — Ossa ejus bene quiescant condita.
 OESC. — Oescamus, Oescus.
 O. H. F. — Omnibus honoribus sanctas.
 O. M. — Optimus, maximus.
 OMNEBS. — Omnibus.
 ONA. — Omnia.
 OO. — Omnis omnino.
 O. O. — Optimus ordo.
 O. O. D. — Ornatus ornamentis decurionum.
 OP. — Opidum, opiter, oportet, optimus, opus.
 OPTIMO. — In loc de OPTIMO : *Gresala ce se află in unele monete ale lui Traian.*
 ORN. — Ornamentum.
 OSTIL. in loc de HOSTIL. — Hostilius (*gresala ce se află in unele monete*).
 OTIM. — Optimae.
 OVAL. in loc de VAL. — Valerius (*gresala aflată într-o monedă a lui Valeriu Ostiliu*).
 O. V. F. — Oratut taveat *sau* ut faciat.
 OVIL. — Ovilia.

P

P. — Pactum, passus, pater, patria, pedes, percussa, perfectus, perpetuus, pius, plebs, plus, pondus, ponendum, pontifex, populus, post, postulo, posnit, potestas, praefectus, praeses, pridie, primus, pro, proprius, provincia, Publius, publicè, publicus, puer, &.
 PA. — Pater, patricius.
 PAE. ET. ARR. COS. — Paeto et Arrio consulibus.
 P. A. F. A. — Postulo an fias auctor.
 PAP. — Papienus *sau* Papirianus.
 PAR. — Parens, Parilia, Parthicus.
 PAT. PAT. — Pater patriae.
 PATR. — Patres? patrini?
 PBLC. — Publicus.
 PC. — Procurator.
 P. C. — Pactum conventum, Patres consenpti, patronus coloniae, ponendum curavit, post consulatum, praefectus corporis, praefectus cohortis.
 PED. CXV. S. — Pedes centum quindecim semis.
 PEG. — Peregrinus.
 P. H. ∞. L. — Pondo duarum semis librarum.
 P. H. S. :. — Pondo duo semis cum triente.
 P. H. S. — Pondo librarum duarum cum semisse.
 P. KAL. — Pridie calendas.
 P. M. — Plus minus.

POET. — Poetovione *sau* Petovione.
 POM. — Pompeius.
 PQNT. MAX. — Pontifex maximus.
 POT. — Pontifex.
 PP. — Propraetor.
 P. P. — Pater patriae, Praefectus provinciae.
 P. P. DD. — Propria pecunia dedicavit.
 P.P.P.C. — pecunia penundum curavit.
 P. RR. Propraetor.
 P. PRR. — Propraetores.
 P. R. Populus Romanus.
 PR. — Praetor.
 PRAES. — Praefectus, Praeses, praesidium.
 P. R. C. A. DCCCXLIII. — Post Romam conditam annis octingentis quadraginta quatuor.
 PROC. — Proconsul.
 PRO. C^o. — Proconsul.
 PR. N. — Pronepos.
 PR. PR. — Propretor.
 PROP. — Propinque.
 P. R. V. X. — Populi Romani vota decennialia.
 PS. — Passus, plebiscitum.
 P. T. — Percussa Treveri.
 PUD. — Pudicus, pudica, pudor.
 PUDICISS. FEMIN. — Pudicissima femina.
 PUR. — Purpureus.

Q

Q. — Quae, quaesitus, quaestor, quadratum, quando, quantum, quartus, que, qui, quietus, quinquennalis, Quintilianus, Quintins, quintus, Quintus, quod.
 Q. AVG. M. B. — Quintus Augur municipii Brigantii.
 Q. B. AN. XXX. — Qui bixit (*adica* vixit) annos triginta.
 QIR. — Quirites, Quirinus.
 Q. M. — Quomodo, quem, quoniam.
 Q. PROV. — Quaestor provinciae.
 QQ. — Quinquennalis.
 QQ. V. — Quoquo versum.
 Q. R. — Quaestor reipublicae.
 Q. R. C. F. — Quando rex comitiis fastus.
 Q. S. T. D. F. — Quando stercus templi delatum fastus.
 Q. V. A. III. M. II. — Qui *sau* quae vixit annos tres, menses duo.

R

R. — Rationalis, Ravenna, recta, rectò, Regulus, requietorium, republica, rex, retrò, Roma, Romanus, rudera, &.
 RAT. — Ratiaria, Ratiarensi.
 RAET. — Raetus, Raetin.
 RC. — Rescriptum.

R. C. — Romana civitas.
 REF. C. — Reficiendum curavit.
 REG. NOR. — Regnum Noricum.
 REG. RATIARES. — Regione Ratiarensi.
 REQ. — Requiescit.
 RER. — Rerum?
 RESP. — Respublica.
 REST. — Restitutæ.
 RET. P. XX. — Retro pedes viginti.
 RMS. — Romanus.
 ROB. — Robigalia, Robigo.
 RP. — Respublica.
 PP. AQVI. — Reipublicæ Aquinici.
 RS. — Responsum, Rufus.
 RVFI. — Rufinus.
 RVSG. — Rusgunia.

S

S. — Sacellum, sacer, sacrum, salus, sanctus¹
 Sarmiz, scriptus, semis, senatus, sepulcrum¹
 sepultus, servatus, Servius, servus, sequitur,
 sextus, si, sibi, signata, sine, sit, situs, solvit,
 spectabilis, stipendium, sub, supra, &
 SÆ. saũ SÆC. — Saeculum, saeculares.
 SAL. Salus.
 SARMIZ. EGHUSA. — *In loc de Sarmiz E-*
ghethusa.
 SARM. SARMI, SARMIZEG. — Sarmisae-
 gethusa.
 SAVAR. — Savaria.
 S. C. — Senatus consulto.
 SCI. — Scipio.
 SCYTEC. — Scyteca saũ scytica.
 S. D. — Sacrum diis, salutem dicit.
 S. EQ. Q. O. ET. P. R. — Senatus equesterque,
 ordo et populus romanus.
 SEMP. — Sempronius.
 SEP. — Septimus.
 SER. — Serdica saũ Sardica, Servius.
 S. E. T. L. — Sit ei terra levis.
 SEX. — Sextus.
 S. F. — Sanitas fracta.
 SIC. V. SIC. X. — Sicuti quinquennalia sic
 decennialia.
 SIL. — Silanus.
 SIRM. — Sirmium.
 SL. — Sylla.
 S. L. — Sacer ludus, sine linguâ.
 SLT. — Scilicet.
 S. M. — Sacrum manibus, sine manibus, sine
 malo.
 S. M. A. — Signata moneta Antiochæ.
 SN. — Senatus, sententia, sine.
 SP. — Spurius.
 S. P. — Sine pecuniâ, sanctio plebisciti.
 S. P. Q. R. — Senatus, populusque Romanus.
 S. P. D. — Salutem plurimam dicit.

S. Q. D. L. F. N. C. A.... — Simmquis domi-
 nam loci eius non cognoverit, adeat, &...
 SS. saũ S. S. — Supra scriptuum.
 TSTVP. XVIII. — Stipendiis novemdecim.
 S. T. A. — Sine saũ sub tutoris auctoritate.
 S. T. T. L. — Sit tibi terra levis.
 ST. XXXV. — Stipendiis triginta quinque.
 S. V. B. E. E. V. — Simuvale bene est ego
 valeo.
 SYL. — Sylla.

T

T. — Tantum, ter, terminus, terra, testamen-
 tum, tibi, titulus, Titus, triarius, tribunus,
 Tullius, turma, tutela, tutor, &
 TAB. — Tabula.
 TABV. — Tabularius.
 TAR. — Tarquinius.
 TARAI. *in loc de TARAN.* — Tarentum.
 TB. — Tiberius.
 T. B. A. — Titus Balbus amicus.
 TB. D. F. — Tibi dulcissimo filio.
 TB. PL. — Tribunus plebis.
 T. F. — Titus Flavius, Titi filius.
 T. F. I. — Testimonium fecit ipse.
 T. saũ TH. AN. — Mortuus anno,
 THR. — Traex saũ Thrax.
 XIII. — Defunctus vigintitres.
 TI. — Tiberius, Titius.
 TIB. — Tiberius, Tibiscus saũ Tibiscum.
 T. L. — Titus Livius, Titi libertus.
 TIT. — Titulus.
 TM. — Terminus, thermae.
 TRAIANEN. — Traianensis.
 TRAJ. — Traianus.
 TRASP. — Transpadana.
 TRID. — Tridenti.
 TR. PL. — Tribunus plebis.
 TR. PO. — Tribunitia potestate.
 TR. T. — Tribuni titulo.
 TR. V. — Triumvir.
 TT. QTS. — Titus Quintus:
 TUL. — Tullus saũ Tullius.

U saũ V fārā osebire

U. saũ V. — Quinque, quinto, quintum quin-
 quennalia.
 Urbs, usus, uxor, Vale, valeo, Valerius, Ve-
 sta, vestalis, vester, vestis, veteranus, victor,
 victus, vidua, vir, virgo, Vitellius, visit, vi-
 vus, Volera, Volusus, Vopiscus, votum, vo-
 vit, vox.
 V. B. in loc de B. — Daavivus *in loc de Dan*
ius.
 θ — θάρατος.

V. A. — Veterano assignatus.
 V. A. I. D. XI. — Vixit annum unum, dies undecim.
 VAL. — Valerius.
 V. A. L. Vixit annos quinquaginta.
 VAREN. — Varenius.
 V. B. A. — Viriboni arbitrato.
 V. C. — Vale conjux, viveus curavit, vir consularis, vir clarissimus, quintum consul.
 VDL. — Videlicet.
 V. D. P. L. P. — Ut de plano legi possit.
 VE. Veteranus.
 V. E. — Vir egregius, visum est verum etiam
 VER. — Verus.
 VESP. — Vespasianus.
 VET. — Veteranus.
 A. F. — Vivus fecit.
 V. F. C. Vivus faciendum curavit.
 VIM. — Viminatio *saa*, după *Hedeoporicon*, Viminacio.
 VIND. — Vindilicus, Vindobona.
 VINDOR. — Vindorum.
 VIII. VIR. — Octumvir.
 VII. V. — Septemvir.
 VI. V. — Sextumvir.
 VI. VIR. M. CLA. ET. AVG. — Sexvir municipii claudii et augur.
 VIX. A. FF. C. — Vixit annos ferme centum.
 VIX. AN. VIXIT. Vixit annos triginta.
 VLP. — Ulpia.
 ULPS. — Ulpianus, Ulpianus.
 VLT. — Ultor.
 V. L. S. — Votum libens solvit.
 V. L. S. P. — Voto libens suscepto posuit.
 V. M. — Vir magnificus, vivens mandavit, volens merito.
 V. MUN. — Vias minivit.
 V. N. — Quinto nonas.
 VOL. — Volcania, Voltinia, Volusus.
 VOLVNT. — Voluntarii.
 VONE. — *In loc de BONAE*.
 VOT. V. MULT. X. — Votis, quinquennialibus, multis decennialibus.
 VOT. X. — Vota decennialia.
 VOT XX. sau XXX. XXXX. -- Vota vicennialia, tricennialia, quadragenialia.
 V. P. P. P. N. M. — Vir perfectissimus praeses provinciae Norici mediterranei.
 V. R. — Urbs Roma, votum reddidit.
 V. S. — Votum solvit, vir spectabilis.
 V. S. L. M. — Votum solvit libens merito.
 V. S. P. — Vivus sibi posuit.
 VV. CC. — Viri clarissimi.
 V. V. D. D. — Uti voverat dat dedicat.
 VVS. S. H. P. — Vivus sibi hoc posuit.
 UX. — Uxor.

X

X. — Decem, decennialia, Denarius (adică X as!).
 X. AN. — Decennialia.
 X. CCC. — Denarii trecentis.
 X. K. OCT. — Decimo kalendas octobris.
 X. M. — Decem milia.
 X. P. — Decem pondo.
 X. V. — Decemvir.
 XV. VIR. — Quindecim vir.

Al. Zanne.

ÓMENI CIUDAȚI

Cu căletoz ce lumea în lung și lat umblase,
 La vatra lui dorită acum se înturnase.
 Afându, amici și rude voșoși au alergat
 Și, cum e obiceiul, cu drag l-au sărutat.
 — De buna ta venire, ce bine mult ne pare!
 Ești bine?... Cum te afli?... Ia spune vr'o n-
 tîmplare. >
 Și câte le mai spuse și tot avea de spus!
 — Știi ce distanță este d'aceia pîn' la Hus?
 Cât încongiurî pămîntul... La Hus și mai de-
 parte
 Se afli nisce ómeni cum nu s' intr'altă parte.
 Aști ómeni au dorința d'a fi toți la un loc.
 Acolo când se afli, n'au grijă nici de foc,
 Nu cuget nici la viață, nu cuget nici la mórte.
 Lor prea puțin le pasă, Mercur unde-o să'i pórte.
 Acelo nu pun mese, nici gâtul nu'și stropesc,
 Dar stău cu toți la masă și capul își trudesc,
 În cât 'i-ați crede póte căduți sub anatamă.
 Știi dar ce fac aști ómeni? — Desleg vre o
 problemă?
 — Prin minte nici ve trece. Nu cređ ca să afli.
 — Citesc filosofie? — La naiba! ce visați?
 — Pecatele 'și plâng póte? — Nici una din
 aceste.
 — Ce lucru dar să fie, când tot ce-am đis nu
 este?
 Nu riđ, nu spun nimica, nici nu citem pe cărți...
 Hei bine, ce fac dară? — Ce fac?... Ei joc în
 cărți!

Gr. H. Granda.

ARICIUL ȘI SOBOLUL

Într'o iarnă viscolósă,
 Ariciul se răita
 Și'n ninsórea poleiósă
 Adăpostul căuta.

Un sobol ce frigul iernei
Nu'l simțise nici de cum,
Din adfncul subteranei
Apăru și el acum.

« — Domnule ariciu, de'ti place,
Vin în locuința mea,
Amândoi în bună pace
Vom trăi... ori-cât veți vrea.

« — Domnule, cu voe bună! »
Înghiețatul a răspuns
Și îndată împreună
Înăuntru au petruns.

Acolo din întemplantare
Ospetul cam grosolan
Înșepă cu țepi tare
Pe milosul sobolan.

« — Domnule ariciu, fă bine
Și mai strânge acești țepi,
Că, ședând aci cu mine,
Frică 'mi e să nu me 'nțepi.

« — Șed și tu mai la o parte!
Invitatul a răspuns.
Stând sobolul mai departe,
Țepi iarăși 'l-au împuns.

« — Domnule ariciu, veți bine
Mai mult să me depărteț,
Loc nu e, și, — va! de mine!
Acești țepi me săngereț.

« — Hei! sobol, să tac! din gură,
Strig' ariciu 'nfuriat;
Dacă nu, în bățatură
Ești acuma aruncat. »

Și 'ntindându'și țepi iară,
Sobolanul speriat
A fugit în grab afară
Și în grab a înghiețat.

Tot așa și noi pățim
Cu streini ce'i poftim :
Le dăm casă,
Le dăm masă.

Dar nu scim, — amar de noi!
Ceea ce va fi apoi,
Când ariciul se va 'ntinde
Și tot cuibul va coprinde!

Gr. H. Granda.

1863

POMANA ȚIGANULUI

Danciul meu, sadea țigan,
Căstigând și el un ban,
Alergă ca un nebun
Spre oraș : să ia tutun
Și o sculă
De lulea.
Dar căciula
Nu avea :

Și 'n oraș cu capul gol,
Că 'i țigan se da de gol!

Un țeran, fugind de sóre,
Se culcase la răcore
Cu căciula lingă el ;
Sforăia ca un purcel.
Danciul meu, nevrând s'ascepte
Nici din somn să îl descepte,
Căciula 'i-a 'mprumutat
Și în grab s'a depărtat.
Iară când avu a trece
Podul unui rîu cam lat,
Năiba 'l puse să s'aplece
Să se vedă 'ncăciulat :
« Ha ! Măre, ce minune ! »
Dise Danciul 'bfumurat.
Să se vedă iar se pune,
Dar căciula 'i-a picat.
Cercă Danciul a o prinde, —
Mai alergă, dă ocol,
Mai o strigă, mai se 'ntinde...
Iecă 'l iar eu capul gol.
Când căciula sburătoare
Din vedere s'a perdut :
« O căciulă ca să sbóre,
« Cine ar mai fi crezut ! »
Dise Danciul. « Dar mai bine
« Că acuma n'o gălesc.
« Tot era să dăruiesc,
« Ca pomană dela mine,
« O căciulă pentru tata.
« Iecă 'i dar pomană gata ! »

Principele Brâncovann
N'a făcut tot ca țiganul? 1)

G. H. Granda

(1) Camera votase luarea monastirilor inchinate. În
acea memorabilă ședință, vedând un fapt atât de pa-
triotic, se sculă D. Brancovanu și strigă : « Dăruiesc
și cu Monastirele » ca cum nu 'i le luase guvernul
mai dinainte. Acest incident ridicol a provocat scrie-
rea și publicarea acestei glume.

Serierile Domnului Bolintineanu :

Anteful an al publicației literare espi-
rat; în acest an au eșit : 1-*Un poemă în*
patru cânturi : *Conrad*, două broșuri pen-
tru patru luni. 2-*lea Michaiă Viteșul con-*
damnat la moarte, dramă, o broșură pentru
doă luni. 3-*lea Ștefan cel Bărbant*, dramă,
pentru două luni. 4-*lea Lăpușneanu și După*
bătălia de la Călugăreni, două drame, o
broșură pentru două luni. *Ștefan Gheorghe*,
dramă istorică, pentru două luni, o broșură,
și cu acesta s'a încheiat anul antefului.

În anul al doilea se va cuprinde : *Traia-*
nida, Epopee națională, precum și șese
drame din istoria Românilor. *Reșelul lui*
Tratan în Dacia, colonizarea Daciei cu Ro-
manii, este cea mai mare, cea mai glorioasă
epocă a nașterii nației române. Originea
Românilor, latinitatea lor, aceea latinitate
care i-a păstrat pînă astăzi, care îi pă-
rădă încă; aceea mare o riguină ce ne-a creat
simpatii și drepturi lanțurile latine și care,
în anii din urmă, le-au făcut să verse co-
morile și sângele lor pentru libertățile pa-
triole noastre; care ne va sprijini și mări în
viitor dacă ne vom face demni; acele res-
oșe mari ale Romanilor în Dacia; aceea do-
vedirea a originii Românilor în Dacia; —
sunt mărturite în această Epopee. Dacă au-
torul acestei întreprinderi ceteșdătore nu va
fi reșit cu deplinătate în întreprinderea sa,
în ceea ce privește geniul, care nu se poate
căpăta fără voința cerului, cel puțin s'a a-
lins cōrda cea mare a vieții naționale și a in-
tro-lus în poezia Română o nouă formă cu-
lășă chiar în propria natură a poeziei Ro-
mâne și care în nici o altă limbă nu există.

Cele șese drame istorice ad și eșit de sub
tipar într'un volum mare. Aceste drame
sunt unele în versuri altele în proză :

1. *Mărireșii moștea lui Michaiă*. 2 *Bran-*
coveni și Cantatozini, două drame, partea I și
II. 3. *Mihnea care își taie boeri*. 4. *Despot*
Vodă ereticul. 5. *Postelnicul Constantin*
Cantacozin. 6. *Sorin din timpul lui Mircea*.

Abonamentul pe acest an este trei galbeni.
Doritori pot trimite direct la d. D. Bolintineanu
(București, Caimata) adresa împreună cu
prețul. — Volumul cu cele șese drame se
afă de vîndare la toate libreriile cu prețul
de un galben.

Curînd se va pune sub tipar :

PEDAGOGIA

DE

GRIGORIE H. GRANDEA

Acest tractat este compilat după *Ambro-*
Rendu, *Eug. Rendu* și *Th. Braun*, profes-
sor de pedagogie și metodologie la școala nor-
mală a Statului, din Belgia, care a cules ce a
fost mai bun din *Rollin*, *Pestalozzi*, *Niemeyer*,
Bénéké, *Locke*, *Hergenoether*, *Ouerberg*, *Die-*
sterweg, *Graser*, *Zerranner*, *Dinter*, *Heindel*,
Denzel, *Barran*, *J. P. Richter*, *Girard*, etc.
Afară de acesta este și conform programelor U-
niversității din Paris.

După acesta se vor publica :

Mitologia Carpaților, reminiscențele pă-
gânismului în gura poporului nostru.

Barbarii, tablouri istorice și legendare de
starea Daciei sub Goții, Hunii, Gepizii și Avarii
(secolul al III-lea, al IV-lea și al V-lea de la Cr.)

Fii lui Petru, regele Romanilor și Bulgar-
rilor, roman istoric (963 de la Crist.)

Abonații acestei gazete, vor primi ca premiu
câte două din aceste scrieri.

D. ANGEL DAMIAN, administra-
torul acestei gazete, vechiu profesor,
se însărcinează cu lecții de clasele pri-
mare și colegiale, prin familie. — Do-
ritori, se pot adresa în Pasagiul Ro-
mân (Redacția Reformei), pentru a
lua mai întinse informații.

ELEMENTE

DE GEOMETRIE

DE

A. M. LEGENDRE

TRADUCȚIUNE DE

I. M. BIURENU și EL. ANGELESCU.